

Bir Beldenin Doğuşu ve Dilovası Sanayiciler Vakfı

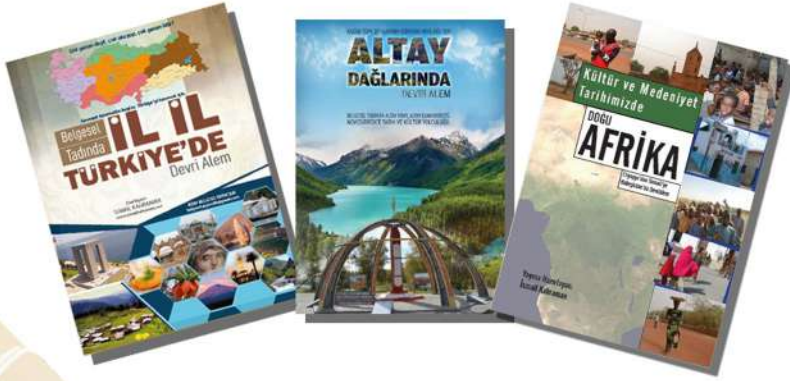
Dr. Metin Eriş

İKTAV VAKFI KÜLTÜR HİZMETİ ONLARCA KİTAP YÜZLERCE BELGESEL

İsmail Kahraman Tarafından Yazılıp
Çekilen İKTAV Tarih Araştırmaları Vakfı
www.iktav.com Kültür Hizmeti Kitap ve
Belgesellerimizi Ücretsiz İndirip Okuyup
İzleyebilirsiniz.

Belgeseller
TV Programları
Tanıtım Filmleri
Kitaplar
Konferanslar
Sinevizyon Göst-İleri

KÜLTÜR HİZMETLERİMİZDEN BAZILARI

www.devrialem.tv

İKTAV VAKFI

www.ismailkahraman.net

Bir Beldenin Doęuđu ve Dilovası Sanayiciler Vakfı

Dr. Metin Eriş

**Bir Beldenin Doğuşu ve
Dilovası Sanayiciler Vakfı**

Dr. Metin Eriş

**Redaktör ve Editörler
Kültür Konseyi Adına**

Dr. Metin Eriş
Tülay Berberoğlu

Tasarım: Fatih M. Durmuş
Birinci Baskı, Nisan 2023
ISBN 978-6-05708-934-2

İKTAV Belgesel Yayıncılık
Sertifika No: 42936

Kültür Konseyi Yayınları
Barbaros Bulvarı, Günaydın 2 Apt. No:159
Kat:2 D:3 Balmumcu - Beşiktaş / İSTANBUL
Telefon: +90 (212) 516 19 21
Email: bilgi@kulturkonseyi.org
Web: www.kulturkonseyi.org

Bir Beldenin Doęuđu ve Dilovası Sanayiciler Vakfı

Dr. Metin Eriş

İçindekiler

Önsöz	5
Dilovası'nda Otuz İki Yıl	9
Gebze'de Dilovası Diye Bir Muhteşem Ova...	14
Yabancı Sermayenin Boşluk Arayışları Var Ama Önemli Olan!..	18
Tıpkı Ahilik'teki Gibi BASF-Sümerbank, İşçisi ve İşvereni ile İç İç Bir Aile İdi...	23
Ahilik Üzerine Bir Not	23
Yıllarımın Geçtiği Dilovası Üzerine Kısa Bir Not	27
Dilovası'nın Üçüncü Sanayi Kuruluşu BASF-Sümerbank'tan Bazı Kesitler ve 1970'li Yıllar	28
Vakıf Anlayışı ve Türkler	35
Günümüzde Bazı Ülkelerde ve Ülkemizde Vakıf Anlayışı	39
Gebze'de Vakıf Medeniyeti Tarihi	41
Dilovası Sanayiciler Vakfı 'DİSAV' Kurulmadan Atılan Önemli Bir Adım Daha Ama!	47
Dilovası Sanayiciler Vakfı (DİSAV)	52
DİSAV ve Organize Sanayi Bölgesi Olma Adımları	54
Dilovası'ndan İzmit ve Gebzeye Uzanan Faaliyetlerimiz	63
Resimler, Belgeler ve Gazete Kupürleri...	
- İzmit Ticaret Odası Meclis Başkanı Olduğum Süreçte GOSB'un İçinde Bulunduğu Sorunlar.	69
- İzmit Ticaret Odasından Doğan Kocaeli Sanayi Odası ve Gebze Ticaret Odası.	70
- Gebze'de sosyo-kültürel hayat ve yön veren STK'lardan Gebze Grubu, GESİAD ve GEYAP... Bölgede yapılan sosyal ve kültürel faaliyetlerde Dilova'lıların varlığı tartışılmazdı.	81
Ne Yapmalı?..	87

Önsöz

“Her kimse ki; Vakıflarımızın bekâsına özen ve gelirlerinin artırılmasına itina gösterirse, bağışlayıcı olan Allahu Teâlâ’nın huzurunda ameli güzel ve makbul olup, mükâfatı sayılamayacak kadar çok olsun, dünya üzüntülerinden korusun ve muhafa edilsin...”(Kanuni Sultan Süleyman Vakfiyesinden Hicri 950 – Miladi 1543)

1970’li yıllar... Zorlu ve sıkıntılı yıllar... Türkiye ekonomik, siyasi ve sosyal sorunlarla mücadele ediyor. Siyasi gerginlikler ve büyük şehirlere göçler yaşıyor. İsmail Kahraman olarak Gebze’ye ilk kez 18 yaşında, 1978 yılın da geldim. Dilovası henüz yer bile değil. Aşağı Çerkeşliye bağlı bir mahalle. Dilovası belediyesi nin kurulması ve son olarak Dilovası nın 2008 yılın da ilçe olduğu yılları dün gibi hatırlıyorum.

Sanayi bölgesi olarak bilinen Dilovası’nda 32 yılını Alman ortaklı Basf-Sümerbank’ta ülkemizi temsilen genel müdür yardımcısı olarak gerçekleştiren ve Dilovası’nın canlı şahidi değerli kültür adamı vakıf insanı Dr. Metin Eriş beyin kurucu başkanı olduğu Dilovası Sanayiciler Vakfı bölge sanayicileri ile birlikte çok büyük hizmetler yapılmasına öncülük etmekte idi bunu duyuyordum.

Biliniz gazeteci ve belgeselci olarak, vefa borcumuz olan insanlarla belgesel söyleşileri yaparak, geleceğe bilgi ve belge bırakmaya çalışıyorum. Bu insanlarımızdan biri, bölgemizin ve sanayi tarihimizin canlı şahidi, Dilovası BASF Sümerbank Fabrikası’nın Türk Genel Müdürü Dr. Metin Eriş’tir. Kendisini ilk kez 1983 yılında, 23 yaşında genç bir gazeteci olarak tanıdım. Bu Dilovası’nın 51 yıllık canlı şahidi ile arkadaş ve dostluğumuz sürüp gidiyor. Dilovası’nın bu günlere gelmesinde çok büyük emeği var. Türkiye’de ilk kez, Dilovası Sanayiciler Vakfını kurup, Dilovası sanayicilerini organize ederek okul, postane ve tren istasyonu vb. adımların atılmasında kurulmasına öncülük etmesi her türlü takdirin üstündedir.

Metin Bey Dilovası'na 1969 yılında Türk-Alman ortaklığı ile yapılan BASF Sümerbank Fabrikası'nın Türk tarafı genel müdürlüğünde geçen 31 yıllık sürede, Dilovası Sanayiciler vakfının kuruluşuna giden süreci elimizdeki bu kitap da şu cümlelerle anlatıyor: "Dilovası'ndaki çalışmalar sırasında önemli bulduğum ama gerçekleştiremediğimiz bir teklifim "müşterek bir arıtma" tesisiyle ilgiliydi... 1973 sonlarında Türkiye'de çevre meseleleri gündeme geldiğinde sanayiciden arıtma konusunda çalışma yapmaları istenmeğe başlanmıştı. Konuda Dilovalı Sanayiciler olarak bir araya geliyor ve çözüm arayışlarını sürdürüyorduk. Bu toplantıların birinde Almanya'nın Ludwigshafen kentindeki bir uygulamadan hareketle teklif getirmiştım. Olay Almanya'da bizzat şahit olduğum bir gelişme idi..." Bu Dilovalı Sanayicilerin zaman zaman bir araya gelerek gerçekleştirdiklerini artık bir müessese çatısı altında sürdürülmeleri gereğini gündeme getirirdi. Böylece 1989 yılında kurulmasına karar verilen Dilovası Sanayicileri Vakfı "DISAV" sanırım o yıllara kadar Türkiye'de ortaya konan yeni ve bir de ilktir. Yönetim Kurulu başkanlığına getirildiğim Vakıf, sürdürülmekte olan hizmetlere daha bir süreklilik ve bütünlük kazandıracaktı bundan böyle... Sürdürülen çalışmalar arasında özellikle Bölgedeki bütün Okullara Kütüphaneler kurmak da vardı. Böylece başta Dilovası'ndaki Yahya Kaptan Okulu olmak üzere bölgedeki diğer İlköğretim okullarına ve hatta Adana'daki Fen Lisesine uzanan çizgide kütüphaneler kurulmasına yardımcı olunuyorduk...

Bütün çalışmalar benim açımdan Dilovası Sanayiciler Vakfı aracılığıyla yakaladığım güzellikler zinciridir. Bazı okullarda, ki bunlardan biri Zeki Orhan ilkokulunun bahçesidir. Burada yeterli boş arazi olduğundan okul çevresini ağaçlandırmak yanında okulun istinat duvarlarının yapımını sağlayacaktık. Fakir öğrenci ailelerine belli zaman dilimlerinde erzak dağıtmak da bunlar arasındadır. Ayrıca Doğalgazın Dilovası'na getirilmesi, hep bu çalışmalar zinciri içinde olanlardı. Ancak bu çalışmalar içerisinde gönlümde ayrıca yer edenlerden biriye Orman Bakanlığından alınan 30 dönümlük bir yamaca 81 000 ağaç dikilmesidir. Yıllar boyunca 3 bekçi tutularak gece ve gündüz ormanının bakımının DİSAV tarafından üstlenilmesi ve yörenin yeşillenmesine katkıda bulunmak ise herhâlde önemli ve ayrı bir şanstı.

Bu hizmetler yapılırken, önce sadece idareciler, sonra aileleriyle birlikte akşamları yemekli toplantılar, iftarlar tertipleyerek Sanayiciler ve tabii olarak aileler arasında dostluklar pekiştirilmekteydi.

Kısaca özetlemem gerekirse Dilovası'nda bulunduğum yıllar içerisinde sadece bir sanayi kuruluşunun yöneticiliğini değil, âdeta hem sanayiciler arasındaki birliktelikte, hem de yerel yönetim ve halkıyla olan ilişkilerde gerek şahsen gerekse yöneticisi bulunduğum kurum olarak dayanışmaya öncülük etmiş olduğumuz bir gerçektir.....”

Dr. Metin Eriş, Dilovası Sanayiciler Vakfı Çalışmalarını özetle şöyle anlatır: “Hatıralarımı arasında Dilderesinin ıslahı ile başlayan birlikte çalışmalarımızın hemen sonrası tren istasyonu, dispanser, PTT, şimdiki Anadolu Lisesi, su kuyuları, gümrük binaları, otoyol girişinin sağlanması, gişeler sonrası yolların asfaltlanması, Dilovası Belediyesi ile birlikte gerçekleştirilen şuulandırma, bölgemizin emlak vergi değerlerinin şekillendirmesi ve bölgenin polis güvenliğine tevdi edilmesi, bankaların açılmasına öncülük edilmesi ve E-5'in kenarından yamaçlara doğru yükselen ve boyları ortalama şu sıralarda an 160 cm. olan 81 bin ağacın, bir ağaç denizi şeklinde bölgemize kazandırılan ağaçlandırma projemiz ve en son Dilovası O.S.B'nin gerçekleşmiş olmasıdır....” Kuruluşunun üzerinden yıllar geçmiş olsa da Dilovası sanayiciler Vakfı halen hizmet yapmaya devam ediyor sanıyorum.

Evet değerli vakıf insanı ve kültür adamı gönül dostu sayın Metin Eriş beyin Dilovası'nın canlı şahidi olarak kaleme aldığı bu önemli kitap Dilovası tarihine ışık tutacak çok önemli bir kültür hizmetidir. Tarihe not düşüp zamana noterlik yapan bu kitaba önsöz yazma fırsatı veren Metin Eriş ağabeyime teşekkür ediyorum. Böylece bu kitabın basım ve yayınına vesile olarak 1978 yılın dan beri yakından bilip tanıdığım Dilovasına azda olsa vefa borcumu ödmenin mutluluk ve huzuru içindeyim.

Yazıma Kanuni Sultan Süleyman Vakfiyesinde yer alan Vakıf duası ile başlamıştım. Yazımı Vakıf bedduası ile noktalarken Dilovası sanayiciler vakfını kurup bu günlere getirenleri saygı minnet ve şükranla anıyorum. Hayatta olanlara sağlıklı mutlu ömür ebediyete göçenleri rahmetle anıyorum:

“Allah’a ve Ahiret gününe inanan, güzel ve temiz olan Hazreti Peygamberi tasdik eden, Sultan, Emir, Bakan, küçük veya büyük herhangi bir kimseye, bu vakfı değiştirmek, bozmak, nakletmek, eksiltmek, başka bir hale getirmek, iptal etmek, işlemez hâle getirmek, ihmal etmek ve tebdil etmek helâl olmaz. Kim onun şartlarından herhangi bir şeyi veya kaidelerinden herhangi bir kaideyi bozuk

bir yorum ve geçersiz bir yöntemle değiştirir, iptal eder ve değiştirilmesi için uğraşır, fesh edilmesine veya başka bir hale dönüştürülmesine kast ederse, haramı üstlenmiş, günaha girmiş ve masiyetleri irtikap etmiş olur. Böylece günahkârlar alınlarından tutularak cezalandırıldıkları gün Allah onların hesabını görsün. Mâlik onların isteklisi, zebaniler denetçisi ve cehennem nasibi olsun. Zira Allah'ın hesabı hızlıdır. Kim bunu işittikten sonra, onu değiştirirse onun günahı, değiştirenler üzerindedir. Kuşkusuz O, iyilik edenlerin ecrini zayi etmez..." (Kanuni Sultan Süleyman Vakfiyesinden...Hicri 950 – Miladi 1543)

Şu fani dünya da bâki kalan gök kubbede hoş bir sada ile Vakıf eseridir.

İsmail Kahraman
www.KTAV Belgesel Yayıncılık
Gebze/Kocaeli-Mart 2022

Dilovası'nda Otuz İki Yıl

Öğrenim yıllarımızda düşüncülerimiz, hedeflerimiz ve hayallerimiz vardır. Ama hayatın bilinmez çarkı veya siz isterseniz buna kader deyin sizi belli bir yere savurur ve dilediğiniz değil, farklı bir mecrada hayat gailenizi sürdürürken hayallerinizin hiç değilse bir bölümünü gerçekleştirmek üzere zamanın genişliğine sığınmanıza imkân verir... Sene 1960. İ.T.İ.A'de son sınıftayım. Yani adına ister üniversite, ister akademi deyin artık hayata atılmak için sadece bir ara, 'askerlik arası' kalmaktadır. Hayallerimdeki hedef mi? Bir an önce askerliği, yedek subaylığı, geri bırakarak ilim hayatına, bir üniversite mensubiyetiyle atılmak vardır!.. Ama 27 Mayıs askerî darbesi beni, Akademiyi bitirmek üzere başladığım çalışmalarını şaşkınlık, üzüntü ve daha doğrusu 'Türk Ordusu' darbe yapmaz hayallerimin yıkılması yanında, ideallerimi de askıya almak durumunda bırakıyordu. Darbe sonrası kimse bir şey söyleyemiyor, sadece başlangıçta söylenti hâlinde imtihanların ertelendiği ifade ediliyordu. Peki, ya askere giderek sonrasında akademik hayata atılma hayalim! Ama asıl olan demokrasi inancımın darbe alması idi! Fakat ben bir başka darbe daha almıştım... 1957 seçimlerinden sonra iktidar ile muhalefet arasındaki mücadele iflahı olmaz boyutlar taşımasına rağmen ben, mutlaka bir çözüm, belki bir erken seçim şansı doğacağını düşünüyor ve bunu savunuyordum! Çünkü Türk ordusu bir tarihî geçmişe sahipti ve Arap devletleri örneğinde olduğu gibi meşru hükümete darbe yapmazdı! Üstelik fısıltı gazetesi tahrirlerini sürdürürken rahmetli Menderes'in bir erken seçim için Cumhurbaşkanı ile görüştüğü söylentisi dolaşıyordu... Ne yazık ki olan olmuş, darbe yapılmış ve imtihanlar ertelenmişti. Bu süreçte birbirleri ile örtüşen ve zamanlama sıkıntısı veren iki dersi sonbahara ertelemek ve kazasız belasız üniversiteyi bitirmek hedefi yanında, biran önce ve 1961 başında, askerlik hizmetim için müracaat yapmayı düşünüyordum. Neyse ihtilalle yaz arasında yeniden imtihan günleri belirleniyor ve sonbaharda iki dersi de vererek bir yıllık askerlik görevimi yapmayı hazırlanıyordum ki, Hayır!" Zira, siz misiniz ey genç üniversiteliler darbeyi isteyenler" diyen Komite üyeleri, Yd. Sb. olmak üzere yapılacak başvurulara sadece üniversite bitirenler için imkân veriyor ve süreyi yirmi dört aya çıkartıyorlardı.

Lise mezunlarından kaldırılan Yd. Sb.'lık hakkı ise 'Yd. Sb. öğretmenliği' dönüştürülüyordu. Ocak 1961 de başvurumu yapıyor ve Yd. Sb. olabilmek üzere, hemen bütün iktisat mezunlarının kaderini bozmamak üzere, Polatlı Topçu Okuluna gidiyordum. Doğrusu topçu tepeye tırmanma yanında yerde sürünmek dâhil hiçbir şikâyetim yoktu. Üstelik piyade eğitiminden sonra Mehter Marşı söyleyerek koğuşa dönüyorduk! Ta ki sırada olduğumdan bir gece nöbetine kaldırılmayı beklerken uyandırılarak babamın hasta olduğunu ve ilk bulacağım vasıta ile İstanbul'a gitmemi söyleyecekti nöbetçi subayı! Kader yine hesaplarımı alt üst etmiş ve 1 Haziran 1961'de elli beş yaşındaki babamızı kaybetmiştik... Sonrası Polatlı Topçu Okulu mezuniyeti, kura çekilişi ile Gelibolu 2nci Kolordu Karargâhına atanmaktı gerçekleşen. Yirmi dört ayın geriye kalanı on sekiz ay Gelibolu-İstanbul arasında gidiş gelişlerle dolu gerçekleşecekti. 1962 yılı Aralık ayında terhis olmuş ve İstanbul'a anneme ve kardeşlerime kavuşmuştum, ama ya akademik kariyer hayali! Bir taraftan maiyet çalışmaları yaparken hem İktisat Fakültesinde hem de İ.T.İ.A. de lisansüstü derslere devam ediyordum. Doğrusunu söylemem gerekirse gönlümün İktisat Fakültesi Sosyal Siyaset kürsüsü bölümünde idi. Özellikle Ahî Evran ve ufkü dikkatimi çekiyor ve özellikle doktoramı bu konuda yapmak istiyordum. Sosyal Siyaset bölümünde bulunan Prof. Dr. Sabahattin Zaim gibi mükemmel bir hocanın talebesi olmaksızın, bana göre, önemli bir ayrıcalıktı... Ama kader yine 'hayaller değil gerçekler' diye ağırı örecekti. Asistan olabilmek üzere lisansüstü kademeyi geride bırakmış ve sıra lisan imtihanına gelmişti. Benim için konu 'güle oynaya' idi ve Avusturya Lisesi mezunu olarak tabiatıyla yabancı dil olarak Almancayı seçmiştim. Sınavda altı kişiydik ama görülen o ki arkadaşlar başarı sağlayamamış ve kısa sürelerde kağıtlarını vererek ayrılmışlardı. Tercüme bitirip yazımı hocaya verdiğimde neticenin ne zaman alınacağını sormuş ve arasının çok olmayacağı bilgisini almıştım. Ama, maalesef bir türlü netice alınamıyor ve o yıllarda senede bir defa açılan sınavlar, kürsü başkanı Prof. Dr. Orhan Tuna hocanın, 2,3 kişilik bir asistan hedefi olduğu için, toptan iptal ediliyordu!.. Benim, başarılı olduğuna inandığım kağıdımı görmek talebim ise cevapsız kalıyor ve hedefe ulaşamıyordum. Bu durum karşısında Şeker-İş ve Çimse-İş gibi işçi sendikalarında hocalık yapmam yanında "Asgari Ücret ve Türkiye'de Durum" ile "İşverenlerin İşçi Karşısında Görevleri" başlıklarında 2 kitabı olan ben, Sosyal-Siyaset kürsüsüne veda ederek Siyaset İlmi bölümünde doktora çalışmalarına başlıyordum. Bütün bir seyir içerisinde İşçi Sendikaları ile irtibatımı devam ettiriyor, özellikle o yıllarda çok bilinmeyen "Asgari Ücret" konusunu seminerlerde işlemeye devam ediyordum.

Bu süreçte gençlerimizin dertleştiği, onlarca meselesi olan bir Fethi Gemuhluoğlu ağabeyimiz vardı ki, durumu onunla konuşuyor ve derdimi dile getiriyordum. Çoğu kez kendisine, ders vermek üzere gideceğim ve gittiğim şehirleri söylüyor adeta kendisinden destur alıyordum. 1969 yılında Eskişehir Şeker fabrikasına derse gidiyordum ki Fethi ağabeyi aradım ve yine mutad olarak destur istedim. Yanına kitap çalışmalarını ve müstear adla yazdığım kitabını da al dedi. Doğrusu müstear adlı kitabın bir siyasi parti ile ilgili idi ve vereceğim dersle ilgisi olmadığı gibi gereği de yoktu oraya götürmeme. Ama Fethi ağabey kitaplar tümü için ısrar etti. Eskişehir'de dersteydim. Bir çalışan kapıyı vurarak içeri girdi ve Sanayi Bakanı Mehmet Turgut beyin telefonda benimle görüşmek istediğini söyledi. Telefona gitmek mecburiyetini duydum ama şaşkındım. Ayrıca gerek kitaplarımda gerekse derste herhangi bir hata yapmadığımı düşünüyordum ama endişeliydim de! Zira bir Kamu İktisadi Kuruluşunda asgari ücreti anlatıyordum. Neyse! Telefondaki sekreter hanım Bakan beyin, ertesi sabah beni Ankara'da beklediğini söyledi. Yapacak fazla bir şey yoktu ve gece otobüsle yola çıktım. Ertesi sabah sekiz civarında Sanayi Bakanlığında idim ve Bakan beyi bekleyeceğimi sanıyordum. Oysa Bakan bey 7.30 Bakanlıktaydı ve ben 8.00 de makâmda idim. Filiz Hanım, Bakan beyle görüşerek beni hemen makâm odasına aldı. Hayatımda ilk defa bir Bakanın huzurundaydım ve ürkektim sanırım. Mehmet Turgut bey oturun ve kendinizi biraz anlatın dedi. Tabiatıyla başıma ne geleceğini bilmiyordum! Biraz hayat hikâyemi anlattım ve bu sırada Bakan bey, bir süre kitaplarımı karıştırdı ve bir 'Özel kalem müdürüne ihtiyacım var. Sizin için bir dilekçe hazırlattım, hemen göreve başlayın, dilekçeniz hazır" diyerek telefonla Sekreterlikten dilekçeyi istedi. Şaşkındım ve sadece 'aman efendim dersim, evim, kimsenin haberi yok vb' ifadeleri geveleyip eveliyordum. Sonunda baktım ki bu iş Fethi ağabeyle Bakan bey tarafından kararlaştırılmış ve benim söylediklerim eğer birilerini kırmak pahasına olmazsa, boşuna idi... 'Efendim hiç değilse izin verin de İstanbul'a gidip eve ve hanıma haber vereyim' diyebilirdim. Gidip gelmeme evet denildi ama aynı hafta içinde, Cuma sabahı, Bakanlıkta olmam gerekiyordu! Ve görevim artık, Sanayi Bakanı Mehmet Turgut beyin Özel Kalem Müdürlüğü idi. Aslında zaman akıp giderken bir şeyin gerçekleştiğini hissediyordum. Sümerbank Genel Müdürlüğü, Almanya'da gerçekleştirilen özelleştirilmeler konusunda bir kitap tercüme ettirmiş ama memnun değillermiş. Kitabı ve tercümeyi gözden geçirmem isteniyordu. Bu meyanda Almanya'nın sınai kimyada önemli bir kuruluşu BASF ile Sümerbank'ın Türkiye'de yatırım yapmak üzere bir ortaklık çalışması vardı. Anladığım kadar benim lisanımdan istifade edilmek isteniyordu veya ben böyle düşünüyordum.

Sanayi Bakanlığında çok erken saatlerde Bakan beyle başlayan mesaim gelince, Bakan beyin mecburen ve/veya şeklen başka yerlerde yahut Mecliste olması gerektiğinde de, geç saatlere kadar sürüyordu. Böyle günlerden birinde, ki 1969 yılındaki Genel Seçim yılında, Bakan bey beni makâmına çağırarak, ertesi gün Sümerbank Genel Müdürlüğünün daveti üzerine Almanya'nın Kimya Liderlerinden BASF yetkililerinin geleceği, bir ortaklık kurulacağı ve ticarî, idarî sorumluluklar yetkilisi olarak da Türk Genel Müdür ve /veya Genel Müdür Yardımcısı olarak beni düşündüğünü, ona göre meselelere yaklaşmamı söyleyecekti. Mehmet Turgut bey karşısında ikinci şaşkınlığımı yaşıyordum. 'Ama efendim ben Almanlarla çalışmam' deyiverdim. Bakan bey böyle bir cevap beklemiyordu. Sanırım şaşkıındı. İyi bir görev olduğunu vb şeyler söyledi. Ama ben ısrarlıydım. Bunun üzerine Bakan bey, "Türkiye'nin Yabancı Sermayeye ihtiyacı var. Yabancı Sermaye hakkında ne biliyorsun (!)" diye bir soru ortaya atacaktı. Gazetelerden ve kitaplardan bildiklerimi söylemeye çalıştım. Bakan bey, "Evet T.C. Sanayi Bakanı olarak ben de senin kadar biliyorum. Bunu Türkiye'miz için, öğrenmek ve güvendiğimiz birinin aracılığı ile öğrenmek mecburiyetindeyiz. Yani kısaca bunu yeni bir askerlik görevi kabul et" diyecekti. İşte bir Türk- Alman ortaklığının, sanai kimyasallar üretim fabrikasının kuruluşunun başlangıcı böyle gerçekleşti. Ve ben 1969 yılının Haziranında itibaren BASF- Sümerbank'ın kuruluşunda hizmet vermek üzere tekrar İstanbul'a dönüyordum ama uzantısı Gebze Dilovası idi... 1969 yılı ortamında başlayan ve tam 31,5 yıl sürecek olan Dilova'lı bir hayat başlıyordu...

BASF- Sümerbank'ın kuruluş formaliteleri çok zor geçmedi. Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile % 60 - 40 paylarla kurulmuş, BASF'e teknik, Sümerbank'a ise ticarî ve idarî yönetim veriliyordu. Sermaye payları % 60 - % 40 idi ve ben, BASF'ın Türkiye'deki mümessili AT- Arslan'da yeni şirketin İdarî Genel Müdürü olarak göreve başlıyordum. Ankara, İstanbul arasında işler yürütülürken şirketin önce arazi ve bilâhare inşaat faslının başlaması ilk hedeflendendi...

BASF-SümerbankTürk Kimya Sanayi'nin
temel atma töreni. (15 Temmuz 1969)
Törene Başbakan Süleyman Demirel,
Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Turgut,
Sümerbank Genel Müdürü Hulusi Çetinoglu
katılıyor. Şirket Genel Müdürleri Dr. Karl
Engelhardt ve Metin Eriş de heyettedir.

Gebze'de Dilovası Diye Bir Muhteşem Ova...

Önceden Hazırlanmış Bir Olay Az Tahribatla Atlatılacaktı...

İlk sorun henüz işe başlamamın birinci haftasında ortaya çıkıyordu. At-Arslan henüz şirket kurulmadan, fabrika arazisi için, Gebze'de bir arsa satın almış ve hatta alt yapı çalışmalarına bile başlamıştı!.. İşe başladığım hafta bu arsa meselesi karşıma çıktı. Gebze'deki arsa, kuruluş statüsü dolayısıyla At-Arslan tarafından satın alınamadığından, bir hileye başvurulmuş ve arazi, şirkette çalışan bir eleman adına aldırılmıştı. Ancak arsanın alımında kullanılan para ne sahibi görüntüsü veren İlkin beyin, ne de At-Arslan'a aitti. İş Bankasından kredi kullanılmıştı. Yani faizli bir satın alma işlemi! Henüz İdare Meclisi toplantısı yapılmadığından konuya muttali oluşum ancak aradaki ve yaptığımız fikir teatisindeki konuşmalardan ortaya çıkıyordu. Üstelik arsa alınırken, o yıllardaki Kanunlar gereği 4 yıl içerisinde devredilen arsalardaki kârlılık meselesi hiç düşünülmemişti!.. Bu yüzden epeyce ihtilafli bir durumla karşılaşmıştım. Bu arada adına arsa alınan kişi ile olabilecek ihtilaf hiç düşünülmeden alt yapı ön araştırmaları için bile harekete geçilmişti!.. Ve benim meseledeki nahoş tarzı belirtmen üzerine arsa sahibi görünen kişi, arsayı satmam şantajı da yapıyordu! Kısaca maalesef yapılacak fazlaca bir şey görülmüyordu! Zira şirketin kuruluş süreci ile birlikte Karamâmede, zamanlamaları yapılmış olan inşaatın başlanması, deneme üretimine geçiş gibi yerine getirilmesi gereken hususlar aciliyet taşımaktaydı. Alınan arazi Gebze-Dilovası'nda idi. Çok küçük yaşlardan beri seyahati seven ben, rahmetli babamın "önce ülkeni tanı nasıl olsa yurtdışı imkânın olabilir bir gün" nasihatına uygun olarak öğrenim yıllarımda adım adım gezmeye başladığım Anadolu'muzun belli yörelerini arşınlarken "Gebze evet ama Dilovası" hiç hafızamda yer etmemişti. Çünkü Dilovası, Gebze Hereke arasında yeşili ve bağları olan bir tarafı denize açılırken sırtını tepelere dayanmış yerleşimi olmayan bir ova idi ve ancak yeşilliği ile dikkat çekebilirdi. Öyle de olmuştu. Yani görülüp geçilen bir güzel ova...

BASF'ın Türkiye mümessili At- Arslan'da sıkışıklık içerisindeki bir odadan yeni şirketin kuruluşu ile ilgili konuların tamamlanması için gayret gösterirken tabiatıyla, henüz şirketimize mal edememiş olmamıza rağmen, alınan arsayı da görmek istiyordum. Küçük bir heyet yaparak müstakbel arsamızı görmek üzere Dilovası'na doğru yola çıktığım günü hatırlamıyorum ama 1969 yılının Haziran ayı ortalarıydı. Gebze ise, hatırladığım belde levhasındaki nüfus 9700 idi. Dilovası mı? Gebze'den sonra Muallim Köyü yolunun sağında bırakarak Dilovası'na dik yokuştan inerken, bir tarafında denizi olan yemyeşil bir ovanın güzelliği ve yol üzerinde kurulu bir fabrika dikkatimi çekiyor, keşke olmasa, diye içimden geçiriyordum. Ama bizim muhtemelen kimya fabrikasını kuracağımız yerse bu ovanın bir yerinde olmalıydı diye düşünürken, kafamda “sanayileşme, tarım ve iktisadî kalkınma” üçgeninde tercih terazimi tartmaya çalışıyordum. Deniz ve sırtını yeşil tepelere dayamış ovanın mümbit varlığı içimi biraz burkuyordu. "Keşke" diyordum içimden! Onbir Dönüme olarak, bir aracı vasıta ile alınmış, müstakbel BS'nin arsasının bir yüzü karayolunda, diğeri Dil Deresine uzanıyordu. Araziye girdiğimizde yaşadığım şaşkınlık yanında bir de sanayi kuruluşları için tabii ama kimya sanayi için atardamarı olan su konusunda bir başka sürpriz ile karşılaşacaktım. Yeraltı suyu için gerekli müsaade alınmıştı ve üstelik, üç kuyu için yapılan sondaj çalışmaları da hemen hemen neredeyse bitmek üzereydi! Kısaca bütün bu hendikapları da hesaplayarak ve düşünerek o günlerin parası ile 1,7 milyon T.L.'sına temin edilmiş arsayı, BASF-Sümerbank'a 2,790 milyon T.L.'sına malederek almak durumunda kalacaktık!.. Aksi hâlde yeniden arsa aranacak, su konusunda sondajlar yapılacak ve böylece zaman kaybına uğranılacaktı! Oysa şirket, Hükümet Kararnâmesi ile kurulmuştu ve süreç işliyordu... Bütün bunları düşünerek yapabildiğim, ödenmesi gereken 500 küsur bin T.L.'lık Gelir Vergisinin bir yıl sonraya ertelenmesini temin oldu. Tabiatıyla konu, ortak kurum Sümerbank'a danışılmadan yapılan şekli ile hiçte hoş değildi! Ama meseleyi bütün açıklığıyla Sümerbank'ı temsilen yönetim kurulunda bulunan üyelere anlatmış ve gerekli onayı almıştım. Böylece daha başlangıçta ihtilâfla boğuşmamak ve özellikle de zamanı kazanmak dışında fazlaca yapılacak bir şey olmadığı da bir başka gerçektir!

Arsanın önceden alınışı ile ilgili konuda ileri sürülen delil ise, daha şirket kurulma aşamasında iken zaman kazanmak açısından BASF tarafından yapılmış su sondajları ve kuruluş yeri için alınan uygun raporlardı. Arsayla ilgili bu tatsız gelişmeden sonra hızla Gebze, Dilovası'nda Almanlarla ortak kurulacak olan kimya fabrikasının temelini atılması yönünde çalışmalara başlıyordum. Önce

inşaat firmasının seçimini yaptık ve nihayet İstanbul-Bostancı çift yolunun açıldığı gün, 15 Temmuz 1969 tarihinde, Başbakan Süleyman Demirel, Sanayi Bakanı Mehmet Turgut, Ulaştırma Bakanı Sadettin Bilgiç ve Sümerbank Genel Müdürü Hulusi Çetinoğlu'nun katıldıkları bir temel atma töreni gerçekleştirdik. Böylece Kararnâme ile sınırlanmış inşaat ve fabrikaların üretime alım safahatının yoğun temposuna giriyorduk. Bir taraftan inşaat, diğer taraftan Aynî Sermaye girişi olarak yapılacak hazırlıklar ve 18 ay olarak belirlenmiş olan ilk inşaat safhası için müthiş bir mücadele başlayacaktı...

Temelin atıldığı gün Dilovası'nda karayolu üzerinde, Olmuksa veya İzocam olarak hatırlamaya çalıştığım, bir fabrika ve deniz kenarında Solventaş adlı Musevi vatandaşlarımıza ait bir kimyasalları depolama tesisi vardı. Bir de hiç unutmadığım yamaca sırtını dayamış tek bir mesken. Dilovası'na gittiğimde bu tek meskenin karayolu güzergâhındaki fabrikaya ait lojman hüviyetinde olduğunu ve devamlılık taşıyan bir iskân olmadığını öğrenmiştim. Yani BASF-Sümerbank ile birlikte, 1969 yılı Temmuz ayında, yörede 2 fabrika ve deniz kenarında bir depolama tesisi ile lojman hüviyetinde tek bir bina bulunuyordu!.. Akan yıllar içerisinde sayıları çoğalan fabrikalar ve bağlı olarak yerleşim yerleriyle Dilovasında, çevre kirlenmesi söz konusu olduğunda, yöreyi önce köy, sonra belde ve nihayet ilçe hüviyetine taşıyan halk, fabrikaların başka yerlere taşınmasını talep edecek bir çokluğa ulaşacaktı!.. Nereden nereye!.. Bu gelişmelerin nasıl şekillendiği, sanırım ileriki satırlarımda daha açık anlaşılır hâle gelecektir... Ama yine de bir kaç noktaya temas etmek isterim. BASF'ın mümessili At-Arslan adındaki kuruluşun alımında gayret gösterdiği Dilovası bölgesinde, inanmak zor ama, bir Alman dostumun şu vurgusunu, üzülererek de olsa unutmam mümkün olmayacaktır. Kuruluş safhamızda teknik anlamda grubumuza yardımcı olmak üzere Almanya'dan yollanmış olan Herr Hofmann bir gün birlikteyken "doğrusu fabrikanın kuruluş arazisinin tabiata karşı olduğunu ve Dilovası'nın dünyanın en iyi şarap yapılmasına uygun üzüm ürününe sahip bağlardan oluştuğunu bilip bilmediğimi" soracaktı. Ve sonra da, bölgeye kötülük yaptığımızı söyleyecekti ki, doğrusu bu ifade içime işlemişti. Ama bunun muhatabının kendi takımı, yani At-Arslan şirketi olduğunu vurgulamam fazlaca bir şey değiştirmeyecekti. Cevabı ise, hayatta bunu yapmamalıydık, demekten başka bir şey olmayacaktı. Oysa dünyanın en kaliteli şarap üzümü ovası Dilovası, giderek fabrikaların pıtırak gibi çoğalacağı bir bölge hâline gelecekti. Ve ne gariptir, o yıllarda, hükümetler üzerinde önemli bir ağırlığı olan DPT, fabrikalar özellikle ağır sanayi için izin alınan ilk makâmı ve izinler oradan alınmıştı. Sonraları sırayla bölgedeki yerleşim işlemleri için mahalli

idareler devrede olacaktı ama özellikle bölge için, bölgede bulunan TÜBİTAK'ın gerekli müsaadelerin devreye girmesi gerekmez miydi!... Yani Dilovası ova vasfını Ankara'dan başlayan bir zincirle kaybedecek, fabrikalar ve yerleşkeler mahiyetini alacaktı. Yine bir öncesine dönüyor E-5 Karayolu üzerinde bizim BS ile 2 fabrika ve bir depolama tesisinin bulunduğu ovaya önce, hem de kimya fabrikasının yanına, bir demir - çelik fabrikası müsaadesi verilecekti. Sonra çok çeşitli ve birbiriyle iltisaklı olmayan fabrikalar bölgede yerlerini alacaktı. Bunlar arasında Türkiye'mizin üç önemli boya fabrikası, yanında Polisan ile birlikte bir de iki kimyasal depolama tesisleri ve Alemdar Liman A.Ş, Lever, Altıntek, Aysan, Çolakoğlu, Diler Demir Çelik, Dow, Körfez Döküm, Yazıcıoğlu kurumları hemen aklıma ilk gelenlerdir. İleriki bölümlerde anlatacağım, gibi ova "yaptım oldu" ile karşı karşıya kalacak ve inanılması güç bir büyüme ve gelişmenin hedefine yönelinilecekti...

Yabancı sermayenin boşluk arayışları var... Ama önemli olan!..

1969 yılında, bir Türk-Alman ortaklığı tarzında gerçekleştirmeye çalışılan bir kurumda atılacak adımlar sırasında yaşadığım olaylar arasında bazıları, o yılların Türkiye'si açısından sanırım önemli ipuçları verecektir... Önemli gelişmelerden veya taraflar arasındaki ihtilâflardan biri, BASF'in hemen kayıtsız şartsız ve kendi kuralları içerisinde, Basf-Sümerbank'ta üretilen bütün malların satışını kuruluşu At-Arslan üzerinden yaptırmak istemesiydi. Doğrusu konuda uzun müzakereler yapılmış, Basf'in ilk taleplerinde çeşitli mamuller için %12 ilâ %8 nispetinde olan satış komisyonları %3-4'lere çekilerek ülkemiz açısından önemli bir mesafe sağlanmış ve pazarlama ise konusu tecrübe sahibi At-Arslan'a bırakılmıştı. Bu arada daha da önemli olan, satış fiyatı tespitlerinde ve ön çalışmalarda Basf-Sümerbank müdüriyetinin, yani üretici olarak bizim, asıl söz sahibi hâline getirilmemizdi...

Bir başka olay, fabrika binasının yapımı için Almanların kontrol mühendisinin mutlaka Alman olması fikrine karşı, "Türkiye'de bu kadar mühendis varken bu da ne demek?" tarzındaki tepkimin, nihayet bütün masraflarının ve ücretlerinin tamamen Almanya'daki BASF tarafından karşılanması uzlaşması ile neticelenecekti... Kontrol mühendisinin masraflarını Alman tarafına yıkılmasındaki başarıım önemliydi. Ama işin acı tarafı öğreneceğim bir başka gerçek vardı... Alman kontrol mühendisince yapılan sıkı ve zamanlı baskı sayesinde fabrika inşaatının Kararnâmede öngörülen süreden altı ay önce bitirilmesi idi!.. Zira, biraz da deli tabiatlı bir Alman kontrol mühendisiyle vardığımız sonuç, sadece yapının tekniği açısından mükemmellik değil, aynı zamanda 18 aylık inşaat süresinin 6 ay kadar öne alınmasıyla sonuçlanmıyordu. Böylece BASF-Sümerbank gerek deneme süresi açısından gerekse üretime geçiş açısından belirlenen zamandan tam 6 öne geçmiş oluyordu!..

İşin bu olumlu yanı dışında bir başka olaya gerçekten çok şaşırılmışımdır. Kurucu

ortaklarımızdan BASF'in At-Arslan adıyla sahip olduğu mümessil firmada, biri dışında bütün müdür, yardımcılar ve hatta grup müdürleri Almandı. Aralarından bazıları uzun yıllardır Türkiye'de bulunuyor ve hatta Türkçeyi rahat konuşuyorlardı. Hele bir tanesi, Herr Berghaus, tam anlamıyla bir istisnaydı. Kendisini yarım Türk kabul eder, mükemmel Türkçe konuşurdu. Sanırım o sıralarda 8-9 yıldır da Türkiye'de bulunuyordu. O yıllar, Türkiye'nin ekonomik kalkınma açısından zor yıllarıydı. 1960 Darbesinden sonra ülke yeniden Kalkınma hamlelerine başlamış, ama sosyo-kültürel olarak müthiş bir çalkantı içindeydi. Kalkınma hamlesi başlatılmıştı başlamasına ama sosyal çalkantıyı tahrik eden mihraklar ülkedeki istikrarsızlığı artırüyordu. Böylesi bir ortamda içe dönük kalkınma hamleleri arasında yasaklı tedbirler öncelik taşıyordu. Bunlar arasında önemli olanlardan biri "17 sayılı Türk Parasını Koruma Kanunu" idi. Cebinizde bulunduracağınız herhangi bir döviz, meselâ sadece Bir Dolar, mahkûmiyet sebebiniz (!) olabilirdi!. Buna rağmen Karaborsa ise bir türlü önlenemeyenlerdendi. İşte böylesi bir ortamda ticarî hayatın içinde bulunan Herr Berghaus, karaborsa yapmaktan kaçınmaz ve gülerken hayatın güzelliği bu derdi! Sevdiği davranış biçimleri arasında, kırmızı ışık yanarken otomobilinde gazı kökleyerek geçmek, bazen kızgınlıkla arabasının penceresini açarak Türkçe ağız dolusu küfretmek de vardı. "Yahu bunları Almanya'da yapman mümkün değil, neden burada böyle hareket ediyorsun" diye sorduğumda aldığım cevapsa, "burada kendimi makine değil insan gibi hissediyorum" olurdu. Bir anlamda bu tür davranışlar belki bir kurtuluştur Alman dostum için ama, sanırım bu davranışlardan herhâlde bizlerin de alması gereken farklı dersler olmalıydı! Üç veya dört yıl kadar beraber çalıştıktan sonra Almanya'ya dönen Berghaus orada kendisini ziyaret ettiğimde, onu mahzun, sıkıntılı ve âdeta süt dökmüş kedi gibi görecektim, üzülecektim.

Berghaus âdeta çökmüştü. Soruma aldığım cevap, "burada makinenin dişlisi oldum ve herhâlde uzun yaşamam!" tarzında idi. Birkaç yıl boyunca Ludwigshafen'e yaptığım ziyaretler sırasında kendisiyle temas imkânı bulduğum bu, olumsuz yönümüzle Türkleşmiş-Alman, gerçekten içine yeniden girdiği Basf'in ve Almanya'nın katı disiplinli yapısına fazla tahammül gösteremeyerek bir kaç yıl içinde vefat edecekti!..

Ama bu bir başka gerçeği de vurguluyor olmalıydı, yaşama tarzı farklılaşmayı beraberinde getirebilirdi ama 2nci Dünya Savaşında yok olan bir ülkenin Dünya liderliğinde söz sahibi olması için "disiplin" çok uzun bir süreye ihtiyaç bırakmamıştı.

BASF-Sümerbank fabrikasını inşaatı bitmiş Kuruluş Kararnâmesine göre 18

ayda bitirilmek mecburiyeti olmasına rağmen 12 ay gibi bir sürede işletmeye alınmıştı. Teknik işlerden sorumlu olarak genel müdürlüğe atanmış olan Dr. Karl Engelhardt'la konuyu tartışarak Genel Müdürlüğü fabrika bünyesinde gerçekleştirmeye karar vermiştik.. Bunun anlamı, ikimiz için de kolaydan vazgeçerek, yani İstanbul'da birçok kuruluş gibi, genel müdürlük yapmaktansa hemen her gün veya asgarî haftada üç-dört gün Dilovası'na gelerek fabrikadaki üretimin yanında sosyal yapıya da bütün unsurlarıyla sahiplenmekti.. Dr. Engelhardt'la hemen hiç bir konuda, ne o zaman diliminde, ne de sonraki yıllarda çatışmamız olmayacaktı. Bu konuda da aklını hislerinin önüne taşıyarak meseleye olgun bir anlayışla yaklaşmıştı.

Zira uzun yıllar boyunca, sadece Bostancıya kadar çift ve ondan sonra tek olan E-5 karayolundan, ben sabah hemen en erken saatlerde yola çıkarak Ataköy-Dilovası, Engelhardt ise Bebek-Dilovası arasında yollarda olacaktık. O yıllarda henüz Boğaziçi köprüsünün olmadığı da hatırlanacak olursa, kuyruklara girerek arabalı vapurla başlayan serüvenin sisli, karlı ve gece geç saatlere kadar uzanan zaman dilimlerinin hiçte kolay geçmediğini söylemem gerekir. Birkaç defa aniden bastıran sis yüzünden Üsküdar'a kadar gelecek, sonra oradan fabrikaya dönmek mecburiyetinde kalacak ve eve, bugünkü gibi cep telefonları da olmadığından, ancak fabrikadan telefon ederek haber verme imkânını bulabilecektim... Özellikle yaz aylarında "Almancıların gelmeleriyle" girdiğim araba vapuru kuyrukları arasından öyle bir kaçı var ki, herhâlde yıllar sonrasında pek çok kimsenin havsalasına sığması mümkün değildir!

Tabii insanlarımızın aklına neden bu eziyete katlanıyorsunuz gelip Gebze'de otursaydınız ya (!) diye bir soru takılabilir. Eşimin öğretmen olması ve çocuğumuzun küçük olması yanında okulunun evimizin yakınında bulunması gibi hususlar vardı ama, buna rağmen eşim fedakârlık yaparak Gebze'ye tayini isteyebileceğini söyleyecekti. Konuda tek düşündüğümüz husus ise Gebze ve çevresinde kaloriferli bir ev veya kat bulmam idi. Ve 1969 yılında maalesef böyle bir imkândan yoksundu Gebze ve çevresi... Daha sonraki yıllarda bir İl nüfusuna ulaşacak Gebze'nin o günlerdeki nüfusu 9 binlerde idi ve Dilovası'ndan sosyal bağlar kurmak için ya İstanbul ile veya İzmit ile irtibat içerisinde olmak kaçınılmazdı. Sadece BS'nin değil Gebze çevresinde bulunan bütün iktisadî teşebbüsler için bu bir zaruretti. Hatta öyle ki uzun yıllar bölgede bulunan işletmeler, Genel Müdürlüklerini Gebze'ye ve tabii olarak hemen hiçbir sosyal yapıya sahip olmayan Dilovası'na getirmekten imtina etmişlerdir. Biz, biraz da benim ısrarımla ana varlık olarak

Genel Müdürlüğü Dilovası'na almıştık ama iktisadî yapının İstanbul'da olmasından da kaçınılmıyorduk... Hava şartları, arabalı vapur macerası ve tek şeritli E-5 de Ataköy'den Dilovası'na araba ile gidiş gelişlerse ilk yıllar için kazçınılmazdı..

İşte böylesi zamanlardan bir gün, Dilovası'ndan ikindiye doğru İstanbul'daki bir randevuya yetişmek için yola çıkmıştım. Fakat değil Üsküdar meydanına ulaşmak, Karaca Ahmet mezarlığının bulunduğu yerden kuyruğa girmiş ve tam beş saatte karşıya geçebilmişim. Ve daha normal büro/ev telefonlarının bile doğru dürüst çalışmadığı bir zaman diliminde, herhangi bir yere haber verebilme şansım da olmamıştı! Üstelik 1969 yılında aldığım ehliyetle şirketim tarafından bana tahsis edilmiş arabayı, hakkım olmasına rağmen ilk beş yıl boyunca, şoförsüz kullanmakta direndiğimden, hareket kabiliyetim hemen hemen hiç olmuyor ve böylesi durumlarda arabada kala kalıyordum... Artık durum öylesine bir hâl almıştı ki, yaz aylarında yanıma mutlaka bir kitap alır, uzun bekleme saatlerinde kitap okurdum... O yıllarda bastıran kar veya sis dolayısıyla arabayı Gebze civarlarında bırakarak Dilovası'na kadar yürüdüğüm veya buzda kaymamağa çalışarak yolları aştığım, nihayet âni sis bastırması üzerine iptal edilen arabalı vapur seferleri dolayısıyla tekrar Dilovası'na, fabrikaya döndüğüm günlerin sayısı hiç de az değildi.

Bugünün şartları içerisinde bazı konular kolay görünebilir. Özellikle teknolojik gelişmelerin günümüzde sağladığı imkânları ve bugün bilgisayarla veya cep telefonlarıyla oynayan çocuklarımızı düşününce şimdi anlatacağım husus çoğunuza komik bile gelebilir... İletişim araçlarının ülkemizde geliştiği 1980'li yıllara kadar telefon konuşmaları yapmak yıllar boyunca oldukça zor bir işti!.. Öyle ki Dilovası'ndaki fabrika ile İstanbul arasında, teleks-faks gibi haberleşme araçları daha çok sonraki yıllarda kullanıma gireceğinden, tek bağlantı olan telefon konusunda bir kaç yıl fevkalâde zorluk çekmiştik. Öyle ki meselâ İstanbul başta olmak üzere şehirlerarası yazdırdığımız telefon bağlantıları için bazen 4-5 saat beklememiz icap ederdi! Nihayet bunu çözenin yolunu, yönetim kurulundan müsaade alarak ve Telefon İdaresine 500 000.-T.L. ödeyerek tamamen şirketimize tahsisli İstanbul- Fabrika arasında “doğrudan İstanbul hatlı ve numaralı bir telefon” çektirmekte bulmuştuk. Unutulmaması gerekense, bu 500 bin liranın şirket sermayesinin 60 milyon olduğu ve de ancak yarısının ödenmiş olduğu bir ortamda gerçekleştirmek mecburiyetinde olunmasıydı! Aksi takdirde bağlantısızlık veya gecikmeler yüzünden iş gücümüzün önemli bir kısmını boşuna harcanmış olacaktık.

Bütün eziyetler içinde öylesine güzellikler de yaşıyordu ki! Dr. Engelhardt ailesiyle mükemmel dostluğumuz yanında, kendisiyle inanılması kolay olmayan bir iş arkadaşlığımız doğmuştu. Sorumlu olduğumuz konular Ortaklar arasındaki protokolde en ince teferruatına kadar belirlenmiş olmasına rağmen, bizim ikimiz için bu pek önemli değildi. Zira teknik veya idarî her konuda mutlâka istişare eder ve müştereken karar vermeğe çalışırdık. Her sabah en az yarım saat, kimseyi yanımıza almadan, bir araya gelir karşılıklı şirketle ilgili veya Dilovası çevresi yanında genel meseleleri de müzakere eder, gerekirse konunun yetkilisini çağırır ve değerlendirme yapardık. Sanırım yeni bir kuruluşun getirdiği zorlukların yanında, Türkiye'nin iktisadî açıdan fevkalâde zor günlerinden geçerken bile hemen her açıdan sorunsuz denilecek bir Türk-Alman ortaklığının, daha sonraları otuz yıllara ulaşacak sırrı bu ilk adımlardadır.

Gelelim Dilovası'na, 1969 yılında ovada, - ki biri deniz kenarında antrepo olarak sadece üç sanayi ünitesi varken, bölge hızla, demir - çelik de dâhil olmak üzere, Türkiye'nin büyük fabrikalarının yerleşme yöresine dönüşmeye başlıyordu. Meselâ bir kimya fabrikasının hemen komşusu bir demir - çelik fabrikası, her ikisinin de kendi içlerindeki tehlikeli durumlarına rağmen kurulmasında, izin mercilerinde beis bulunmuyordu! Doğrusu böylesi kuruluş izinlerinin verilisini insan düşünmek bile istemiyor!.. Bu arada aklıma ise, ister istemez kuruluş yılımız 1969 da, kaynakları açısından dikkate davet eden DSİ Genel Müdürünün bölgedeki yeraltı suyu rezervlerinden bahsedışı geliyor. Bölgenin hızla sanayileşmesi, yeraltı su rezervlerinin artık Dilovası bölgesi için düşünülmelerini bile imkânsız hâle getirmişti.. Önce biz, BASF Sümerbank olarak, başımızın çaresine bakacaktık. Ve tam 20 - 25 km uzaklıkta Dilderesi'nin kaynağından ve köy yolu güzergâhında döşenen boru hatlarıyla fabrikaya su temin edecektik. Biz ilktik ama diğer kuruluşlar ve hatta tekrar bizim, BS. için su teminindeki sorunlar birbirini takip edecekti. Bir başka gelişme ise, yörede ova dâhil, dağ ve tepe eteklerinde görülmeye başlayan gecekonduların birbirini takip ederek hızla çoğalmakta oluşu idi. Kocaeli ve Gebze, bölgede kurulu sanayi tesisleri açısından yerleşim işgaline dur deme noktasını çoktan kaybetmişti. Sanayi ve meskenler!.. Dilderesi'nin suladığı o güzelim ovanın ve tepe veya eteklerinin yeşille donanmış güzelliği, giderek sanayi tesisleri ve hırpalanarak yok edilen yeşili ve su rezervleri ile önce gecekondu mahalleleri doluyor, sonra köy hüviyeti taşıyor ve nihayet nahiye, ilçe olmaya doğru yelken açmıştı... Bizim gibi kuruluşların ise bu gelişmelere ve şekillenmeye ancak bazı toplantılarda yapacağı ve yaptığı ikazlarla müdahâle imkânı olabilirdi ama o da ne kadar mümkündü!.. Ama dinleyen mi!..

Tıpkı Ahilik'teki Gibi BASF-Sümerbank, İşçisi ve İşvereni ile İç İç Bir Aile İdi...

1969 yılında Dilovası'nda kuruluşunu tamamlamış bölgenin 3ncü fabrikası olan BASF-Sümerbank'ta işçi-işveren ilişkileri her zaman aile anlayışı içinde sürüp gitmeye devam edecektir. Oysa o yıllarda çalışma hayatında büyük çalkantılar yaşanıyordu. 12 Mart 1971 Darbesinin sebepleri arasında olan ve İzmit'ten başlayarak, bir "Başkaldırı" hüviyeti taşıyan 15/16 Haziran Olayları bunlardan biri idi. Olaylar Haydarpaşa'ya uzandığında Maden Sanayinden başlamış olmakla beraber diğer sektörlere doğru yaygınlaşmış ve güzergâh boyunca yaşananlar korkunç kelimesiyle bile anlatılmaktan uzak bir tahribat hâlini almıştı!.. Ve iftiharla söylemeliyim ki BASF-Sümerbank işçileri, ne o gün ne de daha sonraları 30 yıl boyunca, hiç bir zaman böyle bir ideolojik hareketin içinde olmamışlardır. Bir istisna olarak değerlendirilebilir ama 1987 yılında yaşanan ve Petro-İş tarafından alınan kimya sektöründeki genel grev kararı, BASF-Sümerbank'ın da içinde bulunduğu bütün Kimya sanayinin işçileri için toplu bir uygulamadır ama grev sürerken BS işçileri, bir bölümüyle iş yerinde çalışmaya devam ederek, bir nev'i grevi askıda tutmuşlardır. Açıkça iddia edebilirim ki, Genel Müdür Yardımcısı hüviyetiyle hizmet verdiğim 30 yıl boyunca BS'deki işçi işveren ilişkileri "Ahî anlayışı" veya modern mânada dile getirilmek istenirse "Japon modelinden" farklı değildi. Hiçbir zaman ihtilâflara sürüklenmemiştir. İşten atmak mecburiyetinde kaldığımız kimseler bulunduğu bile, haklı olduğumuz teyid ettirilerek ve işçinin varsa hakkı verilerek, rızasıyla çözülmüştür.

Bu noktada Türklerin soyo-kültürel hayatında asırlar boyu çok önemli bir rol oynamış Ahilik hakkında çalışma yaparak kitap yazmış olan Oğuz Çetinoğlu'nun kaleminden kısa bir alıntıyı satırlarımıza alalım...

Ahilik Üzerine Bir Not

Türk'e has değerleri en mükemmel şekilde korumuş, insana değer vermiş, onun sağlık, huzur ve iyi şartlar içerisinde yaşaması için çalışmıştır. Göktürk Kitâbeleri; Türk milletine, o günün şartları içerisinde Çin kültüründen korunmasını emrediyordu. Ahî Evran ve Ahîler de Türk kültürünü oluşturan değerleri koruyup geliştirdiği gibi, vazifeyi gelenek hâline getirmiştir. Bu gelenek, günümüzde de millî ve mânevî hassasiyete sâhip çoğunluk tarafından devam ettirilmektedir.

Türklerin, Türkistan'da, Anadolu'da, Kafkaslar'da ve Balkanlar'da inşa ettikleri kültür ve medeniyet, târihin en insânî, en âdil ve en üstün medeniyetlerden biridir. Asırlar öncesindeki o medeniyeti ve idâre tarzını, babalarından dedelerinden dinleyen, şimdilerde başka bir medeniyet ve yönetimler altında yaşayan insanlar hasretlerini dile getiriyorlar. İnsanlarımızın bir kısmı, Türklerin yarattığı kültür ve medeniyetin farkında olmayabilir. Onlar; medeniyetimizin, dünya insanlığının ortak üretimi olduğunu düşünüyor olabilirler. Ancak Ahilik prensipleri, Ortaçağ'da Türk Rönesansı olarak anılır. O prensipler, günümüzde yeni Türk Rönesansı'nın temel taşlarını temsil edecek değerlerimizdir. Prof. Dr. Mehmet Kaplan'ın ifadesiyle; "Balık için deniz ne ise, Türk milleti için de içinde yaşadığı, yaşattığı ve geliştirdiği kültür de odur." Ve tabii Âhilik sosyo-kültürel yapı içerisinde iktisadî hayatın da temel taşıdır. Bu anlayıştan bazı esintileri Dilovasında gelişmeler içerisinde sağlayabildik mi? Sanırım evet. Hem üst yöneticiler hem bütün çalışanlar Devlet yönetimi ile de kucaklaşacak ve birlikte önemli adımlar atılmasına vesile olacaktı.

Gebze Eskişehir'da BASF-Sümerbank çalışanlarına kazandırılan meskenler, ev sahiplerine teslim ediyor. Vefalı mesken sahipleri konutlarına "Metin Eriş Yerleşkeleri" adını vereceklerdir...

Sadece BASF-Sümerbank'lı değil, Dilova'lı ailelerin çocukları da şünnet ettirildi. Eli öpülen Kocaeli Valisi rahmetli İhsan Dede.

BASF'ı temsil eden Dr. Frische, aile dostumuz idi.

Sadece spor değil, ara eğitim de BASF-Sümerbank'ın uygulamalarından biriydi.

Sekreterlere başvurmada girilen Müdüriyet odası.

Yıllarımın Geçtiği Dilovası Tarihi Üzerine Kısa Bir Not

Dilovası satırlarımda yıllar öncesine yönelirken hep 1969 ve 1970'li yılların yeşilinden, bağlarından yola çıktığımı farkındadırlar. Çünkü Dilovası'nın bugünkü sanayi ve yerleşim yeri hüviyeti henüz o yıllarda hayal bile edilecek durumda değildir. Önce ovanın bir sanayi yerleşim yeri iktisap edışı ve bağlı olarak meskenler ve bugünkü sanayi ile şehrin birbirine girmiş yapısı!.. Fakat Dilovası asırlar boyu çevresi ve çevresindeki yerleşim yerleriyle hep önemli bir coğrafi bölgedir. Tarihi geçmişten günümüze uzanan çizgide bir de "Kurtuluş Savaşı" dönemini vurgulamak gerekir ki onu da değerli kardeşim İsmail Kahraman'ın kaleminden satırlarıma almak isterim...

Kısaca Kurtuluş Savaşında Dilovası

14. yüzyıla geldiğimizde Dilovası artık Osmanlı toprakları içindedir. Dilovası karşı kıyıda bulunan Osmanlı'nın ilk donanma merkezi Karamürsel yakınlarındaki Hersek Burnu ile Dilburnu arasında deniz geçişinde kullanılıyordu. Dilovası Hersekte bulunan Helenepolis kentiyle birlikte körfeze geçişte kontrolünü sağladığı için stratejik bir öneme sahipti. Şu muhakkak ki, yakın tarihimizde de çok önemli bir yere sahiptir.

Dilovası Kurtuluş Savaşı yıllarında büyük sıkıntılar çekti. Dilovası'nın Yunan ve İngiliz kuvvetlerinin işgaline uğradığı acı yıllar unutulmamalı... İngilizler Gebze'yi işgal etmek için Dilovasına asker çıkarırlar. Yunan askerlerinden oluşan düşman birlikleri Dilovası tren istasyonuna kadar ilerleyerek, hâlâ ayakta olan bu istasyonu kullanır. Tavşancıl ve Çerkeşli gibi tarihî yerleşim yerlerinde yaşayan yerli halka baskı ve zulüm yaparlar.

Genel Kurmay Başkanlığı kayıtlarına bakıldığında, 13 Temmuz 1920 tarihinde İngiliz kuvvetleri topçu ateşinden sonra Gebze'ye hareket ederek tarruz eder,

Dilovası'na çıkarma yapar ve Gebze'yi işgal eder. İşgal altında olan Gebze'yi savunan "Osmancık Taburu" üstün İngiliz kuvvetlerinin taarruzu karşısında Gebze'yi boşaltır ve 15 km kuzeye çekilir. 18 Kasım 1920'de Yunan Birlikleri Dilovası'ndan hareket ederek Tavşancıl nahiyesini abluka altına alır. Muallim, Çerkeşli ve Demirci köylerinde yaşayan masum insanlar Yunan mezalimine maruz kalacaklardır. Kısaca ülkemizin bir çok yöresindeki acılardan bir kesittir Dilovası'nda yaşananlar.

Dilovası'nın Üçüncü Sanayi Kuruluşu BASF -Sümerbank'tan Bazı Kesitler ve 1970'li Yıllar

Şirket içindeki işçi-işveren ilişkilerini düzenli tanzim etmek ve işçilerin başsız kalmalarını önlemek üzere, ilk yıllarda "sarı" olarak adlandırılacak bir İşçi Sendikasının kurulmasına öncülük edecektim. Bilâhare DİSK veya Türk-İş arasındaki gelişmelerden hareketle işçilerimizin, Türk-İş'e bağlı Petrol-İş'i tercih etmeleri 1987 yılındaki Kimya sanayinde yaşanan Genel Grev istisnası dışında ve görevde bulunduğum yıllar boyunca ve hatta sonrasında icra-i görevim bitip danışmanlık hizmeti yaptığım 2001 yılında gerçekleştirdiğim son sözleşmeyle de işçi-işveren arasındaki uzlaşmalı ortamı, Petrol-İş'i zaman zaman rahatsız etse de, muhafaza etmeğe devam edilecektir. Bu arada kazandırılan haklar yanında ibâdet için fabrika arazisinde gerçekleştirilen bir Mescit, yanında ve her şeyden önemlisi de karşılıklı anlayış ortamı, herhâlde BS çalışanları açısından unutulmazlar arasında olanlardandır. İdarecilliğimde sürdürdüğüm davranışlardan biri, Genel Müdürlük kapımın en üsttekinden en sıradan işçi veya memura kadar daima açık olmasıydı. Böylece herkese, taşıdığım mânevî ölçüler içerisinde, çevremden ve dostluklarımdan, meselâ hekim dostlarımdan da istifade şansını vermiş oluyordum... Bu davranış anlayışının en zor günlerini, fiili görevim bitip danışmanlık yaptığım 1,5 yıl boyunca yaşayacaktım. Zira eskiyle yeniye kıyaslayan işçi ve memur arkadaşlar kapımı çaldığında, ancak özel imkânlarımı kullanabildiğim ölçüde kendilerine yardımcı olabiliyordum; zira bu son dönemde Almanlaşmış şirket içinde yapabileceğim ancak tavsiye mahiyetindeydi!

Turgut Özal'ın yeniden devlet hizmetinde görev almağa başladığı 1980'li yıllarda gerçekleştirme şansını yakaladığım iki uygulama olmuştur. Bunlardan biri, BASF-Sümerbank'ı, bilhassa Beyin (!) Kabinesi denilen garip Hükümetin 12 Mart darbesi sonrasında getirdiği yeni devletçi politikalar karşısında, tıkanan ve

Almanları ürküten ve atılım yapamaz hâle getiren yapıyı, 1969 yılında DPT müsteşarı olarak şirketin kuruluşuna onay veren Turgut Özal'ın mânevî baskısıyla hiç değilse yeniden bazı hamlelere açmaktı. Diğeri ise şirketi Başbakan müsteşarlığı vasıtasıyla Türkiye için hedef olarak belirlenen “ihracat” konusunda zorlamaktı. İki konuda da, tanışıklığımız dolayısıyla bizzat Turgut Özal beyi devreye sokacaktım. Önceki hedef şu veya bu yönde Alman ortağı yatırıma zorlamağa karar vermiştik Turgut Özal beyle... Bu düşünce, kendisini ziyarete imkân veren bir BASF heyetinin Almanya'dan Ankara'ya getirilmesiyle harekete geçirilmişti. Önce DPT Yabancı Sermaye Başkanlığına, sonra Turgut Özal'a yapılan ziyaretle gerçekleşen Ankara temasları sonrasında BS'de yeni yatırımların gerekliliği vurgulanmış ve imkân bulunursa bunun tarım alanında faydalı olacak kimyasallara müteveccih olması düşünülmüştü. İhracat konusuna gelince, Turgut Özal bey, konuşmamıza uygun tarzda, Almanların da bulunduğu bir Yönetim Kurulu toplantısında beni arayarak BS'nin ihracat yapması gereğini hatırlatmalarıydı. Yönetim Kurulu Toplantısı sırasında Ankara'dan, Başbakan tarafından, aranmam toplantıyı biraz sarsmıştı ama BS. artık ihracat adımlarını atmak mecburiyeti ile de karşı karşıyaydı.

İstanbul'dan erken saatlerde yola çıkarak başlayan günlük çalışma hayatımın ağırlıklı kısmını Dilovası'nda bulunan BS işletmesi ve tabii olarak da onun çevresi teşkil ediyordu. 1969 yılında Dilovası'na intikâl ettiğimizde, yörede BS ile birlikte sadece üç fabrika, bir liman tesisi ve antrepoları bulunuyordu. Hemen daha ziyade meyvelik ve bağ olan ovanın E-5 ile kesiştiği noktadan itibaren başlayan tepelik kısımlar, kısmen ağaç ve makilikti. 2000'li yıllara doğru 40 000 nüfuslu bir Belde hâline gelecek olan Dilovası, o yıllarda 7/8 ailenin barındığı bir fabrika lojmanından ve bir kaç gecekondundan başka her hangi bir meskene sahip değildi. Osmanlı'nın menzil kasabalarından Gebze için de, o yıllarını düşündüğümde, çok farklı şeyler söylemek zor!.. Osmanlı Devleti döneminde önemli ulaşım noktası Gebze zamanla küçülmüş ve 1970'li yıllarda nüfusu sadece 9 700'lerde olan bir yerleşim yeri hâline gelmişti. Gebze, 2000'li yıllara doğru, bağlı olduğu İzmit'i 450 000'leri aşan nüfusu yanında sanayi potansiyeliyle ile İl olma iddiasındaki haklılığını vurgular şekilde büyümüştü. Ancak ne yazık ki gerek Dilovası, gerekse Gebze alt yapısız kötü ve çarpık kentleşmenin, başka anlamda Gecekondulaşmanın, tipik örneklerinde biri olarak büyümüşlerdi!...

1970'li yılların Gebze'sini anlamak açısından, ailece düşündüğümüz, ancak gerçekleştirme imkânını bulamadığımız bir arayışı anlatmamda fayda bulunmaktadır. Eşim, o günlerde Otoyol düşüncesinin hayal olduğu bir zeminde,

her gün Ataköy-Dilovası arasındaki tehlikeli ve belki de daha çok ıstıraplı gidiş gelişlerden kurtulmamı düşünerek Gebze’de veya meselâ Eskişehir’de mesken bakmamı ve oğlumuzun sağlığı açısından da kaloriferli uygun bir yer bulmamız hâlinde, öğretmen tayinini Gebze’ye yaptırarak oraya taşınabileceğimizi söylemişti. Tanıdıklarla, karı-koca çalışan ailemiz için Gebze yöresinde kaloriferli bir yer aramağa başlamıştık. Bu arayış epeyce zamanımızı aldı, ama maalesef sonuç olumsuzdu! Gerçek odur ki, Gebze ve çevresinde kaloriferli meskenlerin gelişme seyri için, 1980’li yıllar sonrasını beklemek gerekecekti. Sanırım, çalışan nüfus yoğunluğuna rağmen, Gebze’de entelektüel bir yerleşim şansının gecikmesinin sırrı da buradadır. Zira çalışan yönetici kadroların büyük bölümü İzmit veya daha çokta İstanbul’da oturmayı, oralardan Gebze’ye gidip gelmeyi tercih etmişlerdir. Daha açık bir ifade ile gündüz ile gece nüfusu birincisi lehine olan yerleşim yeri hüviyetindeki Gebze’de sosyal hayatın güçlenmesi, yavaş ve geciken bir seyir izlemiştir.

O günlerde, 1973 yılına kadar, arabalı vapurla karşıya geçme sıkıntısı yanında, yazın Alamancıların gelişi dışında, şehirler arası denilecek, ama bomboş yollarda araba kullanmak bir mânada, sanırım artık İstanbul ve hatta bir çok yöre için düşünülmesi bile mümkün olmayan, bir rahatlık ve güzellik taşırdı.. Ancak çarpık kentleşme yanında sosyalleşmelerindeki zaafılar yüzündendir ki Gebze ve bilâhare Dilovası’nda, olması gereken sosyal gelişme uzun zamanlara vâbeste kalmıştır.. Bu durum tabiatıyla her geçen gün artarak çoğalan Gebze ve Dilovası’ndaki sanayi kuruluşlarının idarecilerini, İzmit veya hatta İstanbul ağırlıklı çalışmak mecburiyetinde bırakmıştır. Ancak iktisadî olaylar öylesine hızlı bir değişim göstermiştir ki, zaman içerisinde bölgedeki bazı gelişmelerin akış seyrinde, BS’nin İdarî İşlerinden sorumlusu olarak, bölgede fiilen yönlendirici olmamız ihtiyacını ortaya çıkıyordu. Zaten tabiatım müsait olduğundan, sosyal çalışmalardan müstağni kalmam da pek mümkün değildi! Bu noktada, bölgedeki sanayileşmenin ve bağlı olarak yerleşim çarpıklığının çok belirgin örneklemesini ortaya koyması bakımından, yaşadığım birkaç önemli noktayı tekrar olacak ama anlatmak isterim.

1970’li yılların başında, sanayi kuruluş sayısı üç olan Dilovası’ndaki fabrikalar su ihtiyaçlarını, DSİ’den alınan müsaadelere bağlı olarak yeraltı suları ile karşıyorlardı. Biz BS olarak DSİ’den üç kuyu müsaadesi almış ve ihtiyaçlarımız için kullanmağa başlamıştık. Fakat bir sondaj hatasından dolayı kuyularımızdan biri randıman vermiyordu. Bu yüzden DSİ’ye dördüncü bir kuyu için başvurmamız gerekmişti. Ankara’ya yaptığımız yazılı başvuruya gereken cevabın gecikmesi

üzerine, Ankara'ya giderek Sanayi Bakanlığındaki çalışmam sırasında tanıdığım DSİ Genel Müdürünü ziyaret etme gereğini duymuştum. Sohbetten sonra ricamı söylediğimde, yaşça benden büyük, ağabey konumundaki DSİ Genel Müdürü, millî düşünce ve değerleri de ortaya koyarak beni âdeta azarlamıştı!.. “Nasıl olurdu da benim gibi vatan sevdasıyla dolu bir insan, belli ve sınırlı bir rezervi olan bölgede yeni bir kuyu açma müsaadesi talep edebilirdi!” Peki ya sonra!..

Zamanla sadece yeraltı su rezervleri değil bölgenin tabiat örtüsü de tamamen değişime uğrayacak, meskenler çoğalacak hatta meskenlerde oturanlar, bölgeye fabrikaların kuruluşlarından sonra gelmiş olmalarını unutarak ve biraz da haklı olarak kullanılmayan arıtma tesisleri dolayısıyla “fabrikaların Dilovası’ndan gitmelerini” isteyeceklerdi! İşte Dilovası prototipi ve ülkemizi yıllar içerisinde açmazlara doğru sürükleyecek yerleşim yerleriyle ilgili olan anlayışı! Özetle şahıslarla kâim halk yardakçılığına dönük yapısının tipik ama acı gerçeklerinden biri ve de başlıcası!..

BS fabrikasının kurulduğu, 1970’li yılların başında, Dilderesi, suyu itibariyle, coşkun ve yeterli bir akışa sahipti. Öyle ki şiddetli ve âni yağmurlar sonrasında yöre sel suları altında kalırdı!.. 1973 ve 1974 yıllarında bölge, dolayısıyla BS, iki defa böyle bir durumla karşılaşmış ve yörede bulunan çok az sayıdaki fabrikaları sel, basmakla kalmamış, bazıları sel sonrasında hammadde fiçilerini Karamürsel kıyılarından toplamak mecburiyetinde kalmışlardı. O süreçte, sayıları henüz 8-9’u geçmeyen sanayi kuruluşlarını toplantıya davet ederek birlikte çözüm arayışının öncülüğünü yapmak gereğini duymuştum. Gerçekten toplantılar sonuç vermiş ve Dilderesi’nin Islahı Projesi, DSİ ile birlikte, Bölge sanayicilerinin maddî ve mânevî destekleriyle, %50’ye varan paylaşımlarıyla gerçekleştirilmişti. Bu hareket, Dilovalı sanayicilerin daha sonraki yıllar boyu sürececek birlikteliğinde ilk harcı mahiyetinde olacaktı...

Bölgede zaman içerisinde, bir taraftan sanayi kuruluşlarının sayısıyla birlikte, sessiz ve kontrolsüzce tepelerin eteklerinden başlayarak zirvelere doğru meskenlerin de sayısı artacaktı. Bu büyüme bölgeyi öncelikle, biri su meselesi, diğeri taşıma olmak üzere iki sorunla karşı karşıya getirecektir. Su sorununu sanayici, kendi ihtiyacı için, her biri en az 10 km uzaklıktan başlayarak daha uzağa, daha uzağa gidip aldığı yeni arazilerden borular döşeyerek getirdiği imkânlarla çözmeğe çalışacaktı, ama yeni yerleşimin ortaya çıkardığı mahallerde durum git gide daha kötüleşecekti. Bu gelişmeler BS’yi yeniden liderliğe sürükleyecek, Dilovalı sanayiciyi,

yerleşim yerlerinin su ihtiyacını karşılamak üzere artezyen kuyusu açmağa ve isale hatlarını döşeme noktasına getirecekti. Böylece Dilovası'nda yerleşmeye başlayan meskenler ve yerleşke su ihtiyaçlarını yöre sanayicilerinin açılmasını sağladıkları yeraltı sularıya karşılaşmış olacaktı. Bu, bölge halkı ile sanayi kuruluşlarının bir sonuca birlikte bakmaları gereğinin ilk adımı olmuştur diye düşünürüm.

Bölgeye işçi taşınması konusu da her geçen gün biraz daha artan bir sorun hüviyetiyle karşımıza çıktığından, bu hususta da arayışa yönelecek ve çözümde Dilovalı sanayicilerinin de rol alması sağlanarak Dilderesi Tren İstasyonunun yapımı da malî açıdan sanayici tarafından yüklenerek gerçekleştirilecekti.

Tren İstasyonunun yapımı, malî açıdan yöre sanayicileri tarafından yüklenerek ama zamanın valisi İhsan Dede'nin ferasetini unutmamak, gerekecektir. Kısaca artuk, başka çare de olmadığından sanayi kuruluşlarının anlayışlı tavrı ile bölgenin büyümesiyle sanayicin birlikteliği bir bütünlük hâline dönüşecekti. Bunu temin için sanayi kuruluşlarının yöneticilerini, belli zaman dilimlerinde değişik kuruluşlarca davet ediliyor, yemekli toplantılara veya sorunların görüşüldüğü özel birlikteliklere yörenin ve kuruluşların meselelerini tartışmaya açıyor, böylece idareciler arasında olduğu kadar, oturumlara zaman zaman davet ettiğimiz Vali, Kaymakam, Oda başkanları gibi kamu yöneticileriyle de yakınlaşma imkânı sağlıyordu. Bölgeye gelen pek çok Vali ve Kaymakam olacaktır. Doğrusu hemen hepsiyle, meseleleri birlikte çözüm hususunda mükemmel bir diyalog sağlamıştık. Ancak bu yöneticiler arasında, üç isim vardır ki benim yörede bulunduğum sürede gerçekten bölgede silinmesi kolay olmayacak izler bırakmışlardır. Bunlardan biri Vecdi Gönül, diğeri İhsan Dede, üçüncüsü ise Kemâl Nehrozoğlu'dur. Şurası bir gerçektir, benim bölge açısından ilişkilerimde, son ikisinin yeri ayrıdır. Ama İzmit Valiliğinden başlayarak sonraki yıllara doğru daha iyi, içten ve ailevi bağlarla yürüyecek İhsan Dede ile olan dostluğumuzu ise ayrı bir yere koymam gerekir. Bu dostluğun Dilovası, Dilovalı sanayicilerle bütünleştirilmesinin sonuçları değerlendirildiğinde hem ülkemize, dolayısıyla bölgeye önemli katkılarının olduğu da bir gerçektir. Şöyle ki, İhsan Dede'nin İzmit valiliği yıllarında onunla yaptığımız resmî ve özel toplantılarda Dilovası'nın gerek Gebze, gerekse İzmit için taşıdığı anlam, belirgin olarak ortaya konulmuştur. Böylece ve artık 1980'li yıllardan 1990'lı yıllara Dilovası'nın gerek İzmit'e, gerekse İstanbul'a olan ortalama uzaklığı dikkate alınarak sayıları 6'yı bulan iskeleleri, 40'ın üzerine çıkan fabrikaları dolayısıyla Gebze Gümrük İdaresinin, Dilovası S.S.K. Dispanserinin ve Dilovası

PTT Santralının, Dilovası'nda kurulması kararları sanayi kuruluşlarının katkısıyla gündeme geliyordu. Gümrük İdaresi, Dispanser ve PTT santralinin yapılması için derhâl faaliyete geçen Dilovalı sanayicilerin, mütad olarak yönlendiriciliği benim veya bir başka anlamda BS tarafından yüklenilecekti... Böylece Dilovası, 80'li yılların ikinci yarısından başlayarak 90'lı yıllar boyunca sürecekti yeni bir döneme adım atılmış olacaktır. Dilovalı sanayicilerce alınan arsalar üzerinde Gebze Gümrük Müdürlüğü, SSK Dispanseri ve Yahya Kaptan İlköğretim Okulu yaptırılacak ve bu faaliyetler Dilovalı Sanayicilerinin şeref levhaları olarak tarihin sayfalarında yerlerini olacaktır. Ve açılış yörelerine o günlerin devlet Bakanı Vehbi Dinçerler ile MEB Avni Akyol beylerin katılımı ise herhâlde atılan adımların yani sanayici-devlet işbirliğinin en güzel örnekleri olarak tarihteki yerini alacaktır. Unutulur mu? Belki vefasızlarca evet ama ya Hakk tarafından!.. Yıl 1990 idi. Okul üç katlı olarak planlanmıştı ve sanırım o günün 500 milyon TL'sına, - ki bugün kabaca 50 milyon civarındadır-, yaptırılmış ve bir halk kahramanının adı, "Yahya Kaptan"ın adıyla açılmıştı....

Şurası unutulmamalıdır ki, İhsan Dede Vali ile olan dostluğumuz ve sanırım bu dostluğun ısrarlı şekilde ortaya koyduğu doğru gerekçeler birçok olayın gerçekleşmesini de kolaylaştırmıştır. Bunlardan biri, Otoyoldaki Dilovası giriş-çıkışının, otoyollardaki zorunlu belli uzaklık mesafesi genel uygulamasına rağmen, yörenin dikkate alınması gereken özellikleri dolayısı ve İhsan Dede valinin ağırlığını koyması ile gerçekleşmesidir. Ki o yıllarda, 1994 de, E-5 karayolunun yoğun trafik kargaşasının ve daha ziyade ovaya yerleşik görünen sanayi kuruluşlarına giriş çıkışların tehlike taşımakta oluşu dolayısıyla Yasaş ile Marshall tarafında sanayicinin de katılacağı bir üstgeçit planlanması da vardı ve konuda Karayollarına başvurulmuştu... Ama değişen idareler ve anlayışlarla gerçekleşme şansını bulamamıştı..

1973/74 yıllarında başlayan Dilovası Sanayi kuruluşlarının birlikteliği adım adım gelişirken karayollarının yol düzenlemelerine dahi yardımcı olunuyordu. Ama giderek artan sanayi kuruluşlarındaki çalışan sayısının büyük ihtiyaç duyacağı bir Dispansere, iletişim için PTT santral ve işlem binasına, günlük hizmet binasına, - ki bu biraz Gebzeli dostlarla çekişmeye sebep olmuştur- ama Gebze olduğu kadar kazanın Dilovası ile ve nihayet köyden kente yerleşim yeri hâline gelen Dilovalı ailelerin çocukları için bir ilkokula ihtiyaç vardı. 1988 - 1990 yıllarında gündeme gelenler bunlardı ve doğrusu hepsi 1990 yılına girildiğinde gerçekleşmiş olacaktı. Ama SSK'ya devredilen Dispanseri ve PTT idaresine teslim edilen mekândaki

çalışmalardan, ne yazık Devlet tarafından hizmet üretimindeki aksaklıklar dolayısıyla, epeyce şikâyetle muhatap olacaktı. Neyse ki zamanla düzene girecekti sanayicilerin gerçekleşmesinde önderlik ettiği kurumlar. Doğrusu açılış törenleri, Dilovalı sanayicilerin işbirliği bir başka güzel vesileye de sebep olacaktı. Bu sanırım üretimleri dolayısıyla rakip kurumların birlikte olduğu bir ilkti ve Dilovası Sanayiciler Vakfı'nın, DİSAV kısaltma adı ile, kurulmasına vesile olacaktı. Dilovası Sanayiciler Vakfı muhtemeldir ki, rakip de olsalar, sanayicilerin bir araya gelerek sosyal faaliyetlere yön veren ülkemizdeki bir ilkti... Bu nokta Türk – İslâm dünyasının sosyal varlığında nasıl bir anlayış ve yapıya yol açmış olan vakıf anlayışı üzerinde durmakta fayda bulunmaktadır.

Vakıf Anlayışı ve Türkler

En eski kurumlardan biri olan Vakıf müessesesi tarih boyunca sosyal ve ekonomik alanda yardım ve dayanışma örnekleri vererek topluma büyük katkıda bulunmuştur. Vakıf, anlayışı çok eski zamanlara kadar dayanır. Öyle ki belgelere göre bilinen eski Anadolu vakfiyesi, Milattan önce 1280 yılında yazılmış Hitit Vakfiyesidir. Türklerde ise VIII/IX yüzyıla ait olup bir bağ ve arazinin, bir tıp okulu ve diğer okulların yaşatılması için tanzim edilmiş Uygur Türk Vakfiyesi'dir. Vakıf kurumu İslâmiyetin kabulünden sonra büyük gelişme göstererek günümüze ulaşmıştır. Yüzyıllar boyu bir müessese olarak toplumun hayra dönük hizmet anlayışını belgeleyen vakıf, bir malın sahibi tarafından kendi rızası ile şahsî mülkiyetinden çıkartılarak, belirli şart ve gaye ile bir hayır hizmetine ebediyen tahsis edilmesidir.

Dikkat edilmesi ve altı çizilmesi gereken nokta vakfın, "fertlerin taşınır, taşınmaz mallarını hâricî hiç bir tesir, mükellefiyet olmaksızın sırf kendi rıza ve istekleri ile şahsî mülkiyetinden çıkarıp yine kendisi tarafından tayin olunan şart ve hizmetlerin ifası için" ebedî olarak" kurulmasıdır. Ferdî mülkiyetten çıkarılan ve mülkiyet hakkının mâlikine ve haleflerine sağlayacağı hak ve menfaatlerin tamamı veya bir kısmı toplum yararına terk ve tahsis edilen bu mallar, Vakfın kurulmasıyla birlikte şahsiyet kazanır. Bu suretle vücut bulan her vakıf, hükmü şahsiyeti haiz müstakil bir varlıktır. Bunlar vakfiyelerinde yazılı esaslara göre kendi idarî uzuvları tarafından yönetilirler.

Bu anlayışla özel hukuk rejimi çerçevesinde, Osmanlı devletinin sınırları dâhilinde kurulan vakıfların sayısı hakkında kesin bir bilgi bulunmamakla beraber, Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde 26.798 adet vakfiye bulunduğu, kayıtlara intikal edenlerin dışında pek çok vakfın da olabileceği göz önüne alınırsa, Osmanlı döneminde kurulan vakıfların sayısının 50.000'in üzerinde olduğu söylenebilir.

Osmanlı devletinde sosyal gelişmeye büyük katkı sağlayan Vakıf anlayışı neden bu kadar yaygınlaşmıştır? Osmanlı'da devlet yönetimi, değişik bir sisteme sahiptir. Öyle ki Devlet, vatandaşının eğitiminden, sosyal varlığını ilgilendiren bazı Değerleri açısından doğrudan üzerine almamıştır. Bu durum, devletin bu konulara önem vermemesinden değil, üstlenilen olarak değil ama kontrolcü olan bir sistemin sonucudur. Böylece, kamu hizmetinin tamamına yakını için devlet bütçesinden hemen hemen tek kuruş harcanmıyor, bu tür hizmetler hayırsever şahısların kurdukları vakıflarca karşılanıyordu. Devletin aslı görevi ise, teb'ânın mal ve can emniyetini sağlamak, İ'lâyî Kelimetullah'ın (yani İslâm dininin tevhid akidesi) şanına lââyık şekilde yüceltip yazma vazifesini Allah'ın (c.c) kullarına ulaştırmaktı. Türk - İslâm tarihi boyunca, sultanlar, sadrazamlar, vezirler, ağalar, zenginler ve sıradan vatandaşlar ölümsüzleşmenin bir temel taşı olan vakıflar kurmuşlardır. Bu anlayışla hastahâneler, şifahâneler, imaretler, medreseler yaparak sosyal yardım hizmetlerinde bulunmuşlardır. Ayrıca ecdadımız siyasi, askerî, seyahat ve ticaretin kolaylaştırılması gayesiyle, stratejik yollar üzerinde cami, medrese, mektep, han, hamam, kervansaray, imaret ve zaviye ve pazar yerleri kurmuşlardır. Vakıf anlayışı öylesine geniş bir sosyal hedef kazanmıştır ki, dul kadınlar, yolcular, fakirler, yetimler, gelin olacak kızlar, köle olacak cariyeler, çocuklar için olmak üzere çok çeşitli sosyal konularda hizmet yapmışlardır. Hatta şehirlerin kurulması, ihya ve imarı, yolların temizlenmesi, fakir cenazelerinin kaldırılması, su yollarının tamir ve bakımı, kuyulara ip ve kova alınması, çarşı ve pazarlara ölçek ve kantarlar koydurmak, çalışamayacak kadar yaşlanan veya sakatlanan meslek veya san'at erbabına yardım için fonlar tahsisi, et fiyatlarının kış aylarında yükselmesine engel olmak için tedbirler almak, çeşmelerin bakım ve tamiri, yoksul kızlara çeyiz verilmesi ve düğünlerinin yapılması, halka yararlı eserler yazdırılıp bastırılması, cezaevlerindeki mahkûmların ihtiyaçlarının karşılanması gibi sosyal yardım konularının hep vakıflarca karşılandığı bilinir. Bunların yanında, yazın sebillerden su içenlere soğuk su ve şerbet ikram etmek, kış aylarında kuşların beslenmesi, hasta ve garip leyleklerin bakım ve tedavileri, Bayram günü şehir ve kasabalarda top atılarak çocukların sevindirilmeleri, evlâtlıkların hırpalanıp azarlanılmamaları için kırdıkları kap ve kacakların tazmini, mürekkepleri bitenlerin divitlerine mürekkep konulması, oyuncaksız çocuklara oyuncak alınması gibi, neredeyse biraz abartılı denilecek ufak teferruatlara kadar inen konularda kurulmuş vakıflar vardır.

Müslüman topluluklarda devlet, ülkesindeki insanların hepsini gözetmek, yani ihtiyaç içinde bulunanların muhtaç oldukları şeyleri temin etmek zorundadır.

Aynı zamanda devlet iş sahibi olmayanlara da yardım elini uzatmak görevi ile de karşı karşıyadır. Devlet bu görevi yüklenmekle beraber, Türk-İslâm anlayışında görülen odur ki toplumun şekillenmeye başladığı ilk anlardan itibaren, devletin görevlerini hafifletici ve destekleyici müesseseler doğmaya başlamıştır. Günlük hayatla sıkı bağı olan bu müesseseler, kurucuları tarafından kendilerine bu dünyada mallarını artırıp çoğaltma yanında mânevî ve sosyal mevkilerini yükselten, adını öldükten sonra da yaşatacak ve kıyamet günü için hazırlanıp Cehennem azabından korunma, cennet nimetlerini elde etme, mümkün olduğu ölçüde Allah'a yaklaşma gibi dinî, psikolojik, sosyolojik ve ekonomik düşünce ve niyet de taşırlardı. Bu düşünceler Vakıf anlayışının gelişmesinin halk içinde ne derece yaygın olmasındaki sırdır. Özellikle yoksul ve kimsesizlerin geçimine tahsis edilen vakıfların varlığı, İslâm medeniyetinde insana verilen değeri ortaya koyduğu gibi toplumdaki dengesizlikleri de önlemeye yardımcı olmuştur. Tarihî seyri içinde vakıfların, müslim ve gayr-ı müslim halk nezdinde ne derecede yaygın olduğu göz önüne alınırsa, iyi işlediği ve bozulmadığı zamanlarda, toplum açısından tam bir sosyal denge unsuru olduğu görülecektir. Uzun yıllar boyu Osmanlı'da hemen devletin yanında bulunarak sosyal hayatta önemli görev üstlenmiş bulunan Vakıflar, gerileme dönemiyle birlikte aşağıda belirteceğiniz sebeplerle, belli ölçülerle de olsa, gücünü ve özelliğini kaybetmeğe başlayacaktır.

a) Para darlığı ile birlikte ortaya çıkan akçe kesadı (enflasyon) ve uzun aralıklarla da olsa, devletin akçeyi değerine göre düşük altınla ayarlayıcı kararlar almasıyla (devalüasyon) doğan pahalılık sonucunda Vakıfların sahip oldukları hukukî ve malî kurallar bozulmaya başlayacaktır.

b) Sosyal düzenin bozulmasıyla birlikte ve askerî iktâ topraklarının (Sipahilere tahsisli topraklar) Vakıflara geçişi, sistemin işleyişini sarsan başka bir unsurdur.

Tabiatıyla bozulma sayı azalmasını beraberinde getirmiştir. Buna rağmen Osmanlı devletinden Türkiye Cumhuriyetine, intikal eden Vakıf eserlerinin sayısının 7404 olduğu belirtilir. Cumhuriyet idaresinde Vakıflar için 1924 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü oluşturulmuş; ancak 15 Temmuz 1967 tarihinde 903 sayılı Kanunla ve Medenî Kanunun miras hükümleriyle, (kamu menfaatine yapılan bağışlama hükümleriyle) Vakıflar için ciddi hükümler getirilmiştir. Böylece servetlerin ve müessesenin devamlılığı temin edilmiştir.

Fakat eski vakıf anlayış ve yapısıyla Cumhuriyet döneminde kurulmağa başlanan vakıflar arasında büyük farklar vardır. İslâm Vakıf Hukuku'nu esas alan

eski vakıflarda "bir malın bir gaye için ebediyen tahsisi" şartı konulmuşken, Türk Medeni Kanunu'nda "ebedilik" şartı yoktur. Oysa "Vakıflar" kamu hizmeti gören müesseselerdir. Kamu hizmetinde "daimilik" esas olduğuna göre, "ebedilik" vasfına riayet edilmesi çok önemli bir noktadır. Diğer taraftan eski vakıf hukukumuzda; kamu hizmeti görmek ve hayra vasıta olmak, vakıfların gayesi iken, Medeni Kanun'da bu şart yoktur. Sanırız ki bu iki önemli şartın olmayışı bugün kurulmakta olan Vakıflardaki şikâyetlerin sebeplerini teşkil etmektedir. Oysa yüzyıllar boyu Müslüman Türk'ün en önemli müesseselerinden biri olan Vakıflar ilim, sanat, kültür ve medeniyetin hâmisî olmuş; muhtaç ve fakirlerin elinden tutmuş sadece fakir ve âcizlere, hatta insanlara değil, her canlıya kol kanat germiştir. Bu yardımlar sayesinde de devlet, büyük bir amme hizmeti külfetinden kurtulmuştur. Eşsiz hizmetleri ve sayısız kuruluşları ile vakıflar, devletin sosyal adâleti ve sosyal devlet vasfını, bütün dünyaya kabul ettirerek yaşatmışlardır da denilebilir.

Günümüzde Bazı Ülkelerde ve Ülkemizde Vakıf Anlayışı

Vakıfların Batı ülkelerinde özellikle Anglo-Sakson ülkelerinde, kamu hizmetlerinde oynadıkları rolün büyüklüğü üzerinde durmak gerekir. Avrupa'da vakıflar dinî mahiyette olanların yanında, kamu hizmetleri, aile sanayilerinin kuruluşlarında, sosyal hizmetlerde, araştırma enstitülerinde, belediye ve nihayet eğitim kurumlarına sahiplik etmektedirler. Ana başlıklar altında toplayacak olursak Batı ülkelerinde: "Tıbbi Sosyal Hizmetler, Ev Ekonomisi ve Gıda, Fakirlere Meskenler, İşçilere Yardım, Eğitim Hizmetleri, Sosyal Güvenlik ve Yardım, Ferdi veya Ailevi ve Cemiyeti Koruma, Devlet ve Belediye Memurlarını Sosyal Konuda Yetiştirme ve Kaynak Sağlama, Sosyal Etüdler ve araştırmalar yapma, köylerin geliştirilmesi ve kalkındırılması göçlerin düzenlenmesi" gibi konularda kurulmuş vakıfların sayısı çoktur.

Görüldüğü gibi, yüzyıllar öncesinden Türk toplumunun temel taşıını sağlamlaştırdığı, Türk İslâm anlayışı içinde gelişen ve nihayet Osmanlı devletiyle, devletin sosyal alanda en büyük desteği hüviyetini iktisap etmiş bulunan Vakıf anlayışı, hemen bütün unsurlarıyla Batı dünyasında da kendine gelişme ve uygulama sahası bulmuş ve bulmağa da devam etmektedir.

Genel olarak Demokrasi ve Devlet kavramları günümüzde yeniden tartışılır, ama karşılıklı "hak ve sorumluluklar" gözden geçirilirken, kültürel değerler ve unsurları ile sosyal hayat hakkındaki değerler daha doğru bir şekilde yerli yerine oturmaya başlamıştır. Bu yüzdendir ki, uygulamalarda bazı yanlışlardan söz edilse bile Vakıf müessesesi, özellikle ülkemizde yeniden önem ve gücünü arttırmaya başlamıştır. Şurası muhakkak ki sosyal alanda yüklendiği hizmetlerle, itibarlı konumunu da yeniden elde etmeye başlamıştır. Son yıllarda, doğrusu ve yanlış ile kurulmuş bulunan Vakıflar, ülkemiz insanının hamiyet duygularındaki yeni şekillenmenin odağı olarak kabul edilmelidir. Ancak günümüz Vakıflarındaki mahiyet değiştiren anlayışın ve/veya olumsuz yönde kullanışları, hatta vakıf

fikriyle zıtlaşan mahiyetteki şekillenmenin önlenmesi, bu müessesenin sosyo-kültürel hayatımızda daha güçlü rol yüklenmesini kolaylaştıracaktır.

Bu noktada Dilovası'nda içine Gebze'de yıllar ötesinden geleceğe ışık tutan vakıf anlayışının örneklerini İsmail Kahraman kardeşimin kaleminden satırlarıma almak isterim...

Gebze'de Vakıf Medeniyeti Tarihi

Gebze'nin fethinden hemen sonra Gebze fatihi Sultan Orhan'ın kurduğu vakfı ile Gebze bölgesi bir vakıf toprağı olmuştur. Sultan Orhan'ın kurduğu bu vakfın Gebze'nin Türk İslâm şehri olmasında etkisi büyüktür. Gebze ikinci kez Çelebi Sultan Mehmet tarafından feth edilince Darıca bölgesi Sultan Mehmet'in Bursa'da kurduğu vakfına bağlanmıştır. Bu dönemde bizzat devlet erkânı tarafından kurulup geliştirilen vakıf müessesesinin misalleri olarak Gebze'de Osmanlı dönemi boyunca çok sayıda vakıf kurulmuş veya bazı yerleşim yerleri başka beldelerdeki vakıflara gelir olarak vakıf edilmiştir. Osmanlı döneminde Gebze de kurulan vakıflardan bazıları Kültür ve medeniyet tarihimiz de vakıflarının önemini göstermektedir. İşte o vakıflardan bazıları:

Gâzi Çoban Mustafa Paşa İmareti ve Vakfiyesi

Gebze'nin kentleşmesine büyük katkısı olan en önemli Vakıf Çoban Mustafa Paşa vakfidir. Bu vakfın vakfiyesindeki bilgiler vakıf medeniyetinin önemini gösterir. Vakfiye de yer alan bilgilerden bazıları 1523 yılında Gâzi Mustafa Paşa'nın kurduğu imaret vakıfları arasında bir cami, 16 hücreli bir medrese 13 hücreli bir hangâh, 12 adet sofra hücresi olan 7 tabhâne, 1 kervansaray, 2 ahır, 1 kiler, 1 mutfak, 1 yemek salonu, 1 fırın, 1 odun ambarı, 1 türbe ve 2 oda kütüphânenen müteşekkil önemli vakıf eserleridir." İlk kuruluş döneminde Mustafa Paşa bu Külliye'nin kütüphânesine 46 cilt tefsir 30 cilt hadis şerhleri, 25 cilt usul ve furu'metin ve şerhleri 17 cilt fetva, 47 cilt kalem ve saire olmak üzere 165 kitap vakfetmiştir. Ancak vakfın bütün mal varlığı bu kadar değildir. Vakfın diğer bölgelerinde kendisine gelir alanı olan çok sayıda müstemilatı vardır. İlk dönemlerde Gebze'nin önemli bir kısmı bu vakfın arazisidir. Gâzi Mustafa Paşa, kurduğu vakfa gelir olsun diye bir çok dükkân ve diğer pekçok akarı vakfetmiştir. Bunlar Gebze'de bulunan 98 adet dükkân, Bozahâne, başhâne ve bir aşçı dükkânı, Eskihişar köyünde beş fırın, Bulgaristan Filibe'de değirmenler, Edirne'de bir handır. Gebze belediyesi Mustafa Paşa Külliyesi'nin vakfiyesini kitap haline getirerek kalıcı bir kültür hizmeti yapmıştır.

Akça Kocaoğlu İlyas Bey Vakfı

Orhan Gâzi'nin kumandanlarından Akçakoca'nın oğlu ve Gebze'nin ilk kadısı olduğu rivayet edilen İlyas Bey Gebze'de bir zaviye, mescit ve mektep yaptırarak bunları vakfetmiştir. Vakfın 18. yüzyılda Gebze'ye bağlı Kartal ve Şeyh Kavağı nahiyeleri ve mezra arazisi, Kocaeli Fatih İlyas Bey Vakfı toprağıdır.

Mehter Sinan Vakfı

Gebze'de Mustafa Paşa mahallesindeki Mehter Sinan Mescidi vakfidir. Bugün ne bu Mescit ne de vakıftan hiç bir iz ve eser yoktur.

Darıca Dergâh-ı Mualla Yeniçerilerin Para Vakfı

Dergâh-ı Mualla Yeniçerilerinin kurduğu bir para vakfidir. Kredi müessesesi vazifesi görerek, medrese talebelerine burs veren bir vakıftı.

Sultan Orhan Vakfı

Gebze fethedilince Sultan Orhan Gazi, Gebze'de kendi kurduğu vakıf, Gebze'nin ilk vakıflarından biridir. Sultan Orhan vakfı'na çeşitli gelir kaynakları ayrılmıştır. Danişmend köyü, Denizli köyü sığırlık merası ve bugün Tuzla ilçesi Sultan Orhan vakfı mülküdür.

Kadı Fazlullah Efendi Vakfı

Akçakoca Gâzi'nin oğlu Gebze fatihi İlyas Bey'in damadı olduğu rivayet edilen Gebze'nin ilk kadısı Kadı Fazlullah Efendi'nin kurduğu vakıftır. Çeşitli yerlerde mal varlığı vardır. Bunlar 16. yüzyılda çeşitli tarlalar, çok sayıda dükkânlar, bir bağ bahçe yeri, bostanlık, dolap kuyusu ve bir handır. Ayrıca 1742 tarihinde bugün Pendik ilçesindeki bir han da bu vakfın gelirleri arasında yer almaktadır. Ancak bugün ne bu vakıf vardır, ne de vakıf malları. Gebze'nin ilk hâkimi Kadı Fazlullah'ın türbesi ise Anibal kavaşında, 800 yıllık tarihi araçların altında, Fatiha okuyacak ziyaretçi beklemektedir.

Kutbettin Seydi Çelebi Bin Kemâlettin Vakfı

Kadı Fazlullah'ın torunlarından olan Kutbeddin ve Seydi Çelebi Gebze'de bir zaviye ve kütüphâne yaptırarak insanlığa hizmet etmek için vakfetmişlerdir. Bu kütüphânede çok sayıda vakf edilmiş kitap bulunmaktaydı. Ayrıca İznik de bir Hamam merkezi Gebze olan Kutbettin Çelebi vakfının müdürüydü. Kutbettin

Çelebi'nin Türbesi Gebze'de yol yapımı sırasında dönemin belediye başkanı Mehmet Üstündağ tarafından yıkıldığı otelin yanındaki ara sokağa daha sonraları “Kutbettin” Sokak adı verilerek yaşatıldığı bilinmektedir.

Kutbeddin Bin İsmail Bin Hoca Fazlullah Vakfı

Nehrike köyünde binası, fırın ve iskelesi olan bir değirmen, parlu köprüsü yakınında iki değirmen, Küçüngen suyu üzerinde bir değirmeni bulunan, Merkezi Gebze'de olan bir vakıftı. Vakıflar genel müdürlüğü kayıtlarında yer alana Vakfiyede yaşamakta bu vakfın bugün ne mal varlığı ne de kendisi ortada yoktur.

Fenarizâde Vakfı

Çotak köyünün gelirlerine sahip olan bu vakıf, bu karyenin öşr-ü kovan, rusum-ı raiyyet ve sair rusumları denetlemekteydi. Ayrıca vakıf 1839 yılında Gebze'ye bağlı bulunan Cuma köyünün 24 tarlanın üçte birer hissesine, Haremeyn-i şerifeyn Evkafı ile birlikte sahipti.

Gemiciler Vakfı

Sultan Orhan, Marmara Denizi ve özellikle Diliskelesi-Hersek arasındaki gemiciliğin gelişmesi için bugün Dilovası'na bağlı Gemiciler köyünde bulunan beş çiftliğini bu vakfın geliri olarak vakf etmiştir. Bugün ne bu vakıf ne de vakıf malları ortada yoktur.

Değerli kardeşimiz İsmail Kahraman Gebze'de Atalardan gelen vakıf anlayışını tespit ettikten sonra bazı teşebbüslerde bulunacaklardır.

Tarım Orman Bakanı Sn. Bekir Pakdemirli'ye Açık Mektup

Siyasi tarihimizde ölümsüz eserler ve iz bırakan merhum Özal'ın en yakın Siyaset arkadaşı Merhum Ekrem Pakdemirli'yi yakından tanıyan ve kendisi ile söyleşi yapan bir gazeteci ve belgeselci olarak Ekrem beyin oğlu Tarım Orman Bakanı sayın Bekir Pakdemirli'ye fidan dikimleri ve orman alanları ve bir vakıf insanı olan Dilovası Sanayiciler Vakfı kurucusu Dr. Metin Eriş'e Orman Bakanlığı tarafından yapılan haksızlık ve vefasızlığı dile getiren bir mektup yazmak istiyorum.

(Sayın bakana yazacağım açık mektubu Gebze Gazetesi www.gebzegazetesi.com ve Gazete Gebze'de belgeselcinin not defteri köşesinde yayınlayarak tarihe not düşmeyi görev kabul ediyorum.)

Değerli okurlarım isterseniz önce dün mübarek Cuma günü sosyal medyamdan 2022 yılını fidan dikme kampanyası ile ilgili yazdığım cuma tebrik mesajını paylaşmak ve bakan beyden meyve dikme kampanyası başlatmasını istiyorum. Fidan Dikme Bilinci ile Cumanız Mübarek Olsun. Cuma sabahları ata dede baba ana akraba dost arkadaş ve tüm sevdiklerimizi hatırlayıp dua etme gündür. Duaların kabul olduğu bu mübarek cuma sabahı tüm geçmişlerimizi rahmet minnet ve şükranla anıyor hayatta olanlara sağlık mutluluk başarılar diliyorum. En Hayırlı Hizmet Bir Meyve Fidanı Dikmektir. Tarım ve Orman Bakanlığı saygıdeğer bakanımız Pakdemirli 2022 yılını meyve fidanı dikme yılı ilan etmeli. Bizde bu yıl başta atalarımız ve şehitlerimiz olmak üzere kendimiz ve sevdiklerimiz için meyve fidanları dikelim.

Fidan dikecek yer bulamasak meyve fidanları satın alıp kurt ve kuşların yemesi için ormanlık alanlar yol kenarları mezarlıklar ve cami bahçelerine birer meyve fidanları dikelim. Atalarımızdan miras kalmış köylerdeki bahçelerimizi bakıp ecdadımızın aziz ruhlarını şad etmek ve hatıralarını yaşatmak için meyve fidanlıkları kuralım.

“..Yarın kıyamet kopacağını bilseniz elinizdeki fidanı dikin ..” buyuran peygamberin ümmeti olma bilinci ile fidan dikme mutluluk ve bilinci ile fidan dikme kampanyaları başlatmalıyız. Ne mutlu dikili bir fidanı olanlara. Şu fâni dünya da dikili bir fidanı olup fidanlarda yaşayanlara selâm olsun. Meyve fidanı dikip kampanyaya katılan arkadaşlarımız haber verirse Devri Alem belgesel TV programı “www.devrialemtv” olarak belgesellerini çekip yayınlatabiliriz.

Gelin kendinize bir iyilik yapın şu fani yalan dünyada bir meyve fidanı dikerek gök kubbede hoş sada bırakın... O Dilovası'na On binlerce Fidan Diken Dilovası Sanayiciler Vakfı Kurucu Başkanına Orman Bakanlığı'nın Vefasızlığı S a n a y i bölgesi olarak bilinen Dilovası'nda 32 yıl Alman ortaklı Basf Sümerbank'ta ülkemizi temsilen genel müdür yardımcısı olan Dilovası'nın canlı şahidi Dr. Metin Eriş, kurucu başkanı olduğu Dilovası Sanayiciler Vakfında bölge sanayicileri ile birlikte çok büyük hizmetler yapılmasına öncülük etti. En önemli hizmeti okullar yolların yanında on binlerce fidan dikilmesi ve Dilovası Sanayiciler Vakfı Ormanını kurmasıdır. Kurduğu ormana merhum Kocaeli valilerinden büyük devlet adamı Merhum İhsan Dede'nin talimatı ile vakfın ve Metin beyin adı yazıldı. Bu ormandan hem vakfın hem de M. Eriş adının orman Bakanlığı tarafından silinmesi büyük haksızlık ve vefasızlıktır.

Sayın bakanımız Bekir beyden bir vakıf insanı halen ilerlemiş yaşına rağmen Kültür Konseyi olarak çok sayıda kitaplar basıp , konferans ve seminer veren Dr. Metin Eriş, “Dilovası Sanayiciler Vakfı Ormanı” adının silinen yere verilmesini istiyor. Gebze gazetesi ve devri alem belgesel programı olarak Dr. metin Eriş ile yaptığımız Belgesel söyleşiye Tarım Orman Bakanımız sayın Bekir Pakdemirli’nin bilgi ve ilgisine yazdığım bu açık mektupla birlikte sunuyorum.

Sayın Bakana kamuoyu adına www.gebzegazetesi.com ve gazete Gebze olarak bu açık mektubu yazıyor ve bilgi istirham ediyoruz. Zira Dilovası Sanayiciler vakfını kurarak Dilovası’nda okul, yol ve çeşitli alt yapı hizmetleri yapılmasına öncülük ederek Dilovası’nın belediye ve ilçe olmasına büyük katkısı olan. Dilovası’nın 40 yıllık canlı şahidi. 1969 tarihinde Dilovası’nda Basf Sümerbank fabrikasının kurucu genel müdürü ,vakıf insanı ve kültür Adamı Dr. Metin Eriş 30 yıl önce kurulmasına öncülük ettiği Dilovası’ndaki ormandan adı neden silindi. Metin Eriş’e kimler neden vefasızlık ve saygısızlık yaptı. Ortaya çıkartılmalı. Vefaya önem veren Tarım ve Orman Bakanı Sayın Bekir Pakdemirli bu vefasızlık ve haksızlığı düzeltmelidir.

Yaşlılarımız, büyüklerimiz, bilge insanlarımız, akkoca, aksakallılarımız tek tek aramızdan göçüp gidiyor. Gazeteci ve belgeselci olarak, vefa borcumuz olan bu insanlarla belgesel söyleşi yaparak, geleceğe bilgi ve belge bırakmaya çalışıyorum. Bu insanlarımızdan birisi, bölgemizin ve sanayi tarihimizin canlı şahidi, Dilovası BASF Sümerbank Fabrikası’nın Türk Genel Müdürü Dr. Metin Eriş’tir. Kendisini ilk kez 1983 yılında, 23 yaşında genç bir gazeteci olarak tanıdım.

Dilovası’nın 51 yıllık canlı şahidi ile arkadaş ve dostluğumuz sürdü. Dilovası’nın bu günlere gelmesinde çok büyük emeği var. Türkiye’de ilk kez, Dilovası Sanayiciler Vakfını kurup, Dilovası sanayicilerini organize edip okul, postane ve tren istasyonu kurulmasına öncülük etti.

Dilovası sanayi tarihi ile ilgili İstanbul’da Metin Bey’in başkanlığını yaptığı Kültür Konseyi Derneği’nin Beşiktaş’taki merkezinde uzun bir söyleşi yapıp, belgesel çekimi yaptım. Metin Bey, kendi zaman diliminde “Dilovası OSB Metin Eriş HATIRA ORMANI”nın adının silinmesi vefasızlığına vefasızlığa kırıgın. Dilovası’ndan ayrıldıktan sonra kendisini sadece, Polisan Fabrikası’nın sahibi merhum Necmettin Bitlis bey aramış. Belgeselinde Metin Bey Dilovası’na 1969 yılında Türk-Alman ortaklığı ile yapılan BASF Sümerban Fabrikası’nın Türk tarafı

genel müdürlüğünde geçen 31 yıllık sürede, Dilovası'nda yaşananları anlattı. Metin Bey'le yaptığımız belgesel söyleşinin bir kısmını, özel sosyal medya hesabım ve Gebze Gazetesi www.gebzegazetesi.com 'dan canlı yayınladık.Yaptığımız canlı yayını sizlerle paylaşıyorum Sanayi tarihimizin canlı şahitlerinden, gönül insanı ve kültür adamı, Kocaeli Dilovası'nın 40 yıllık geçmişini bilen, Kültür Konseyi Deneği Genel Başkanı Dr. Metin Eriş'i Devri Alem Belgesel Programı olarak İstanbul'da dernek merkezinde (29 Kasım 2020) ziyaret edip, www.devrialem.tv belgesel çekimi yapıp, Gebze Gazetesi www.gebzegazetesi.com'da ve canlı yayınladık.

İsmail Kahraman beyin bahsettiği, Dilovalı sanayicilerin diktikleri ve bakımını yaptırdıkları 81.000 ağaç fidanının dikildiği alan. (Metin Eriş notu: İsmimi koyarken de, sormadan kaldırırken de!...)

Dilovası Sanayiciler Vakfı ‘DISAV’ Kurulmadan Atılan Önemli Bir Adım Daha Ama!

Dilovası’ndaki çalışmalar sırasında önemli bulduğum ama gerçekleştiremediğimiz bir teklifimse “müşterek bir arıtma” tesisiyle ilgilidir... 1973 sonlarında Türkiye’de çevre meseleleri gündeme geldiğinde sanayiciden arıtma konusunda çalışma yapmaları istenmeğe başlanmıştı. Konuda Dilovalı Sanayiciler olarak bir araya geliyor ve çözüm arayışlarını sürdürüyorduk. Bu toplantıların birinde Almanya’nın Ludwigshafen kentindeki bir uygulamadan hareketle teklif getirmiştım. Olay Almanya’da bizzat şahit olduğum bir gelişme idi....

İlk defa 1969 yılında ziyaret ettiğim Almanya’da, BASF’in ağırlıklı olarak kurulu olduğu Ludwigshafen ve dolayısıyla Ren nehri çevresindeki yerleşim yerleri, âdeta çevre kirliliği açısından örnek olarak gösterilecek kötü oluşumların başında gelmekteydi. Sonrasında devletin yol göstericiliğinde, ama teknolojiyle birlikte verimli aklın da kullanıldığı bir yapı içerisinde, Ludwigshafen, Ren nehri ve onunla beraber çevre şehir ve yerleşim yerleri, bir sınai kimya ürünleri devi, yani ana kirletici konumda olan kurum tarafından, temizlenmiş, havası kimyasal kokudan arındırıldığı gibi, giderilmiş sis tabakalarıyla 1975’lerde gerçekten inanılması kolay olamayan bir değişime ulaşılmıştı. Teknik yönetimin ve kontrolün BASF tarafından üstlenildiği arıtma tesisleri uygulamasından sadece BASF ve Ludwigshafen değil çevre yerleşim yerleri de istifade etmekteydi. 1969’da ilk gördüğümde balık ve canlı hayatının sona ermiş olduğu Rhein (=Ren) nehri de yeniden hayatıyet kazanmıştı. İşte Dilovası’nda idarecilere ve sanayi kuruluşlarına yaptığım teklif, firmaların ön arıtmalarından sonra bir Genel Arıtma Tesisi yapılması ve buna yerleşim yerini temsilen o yıllarda artık Belde hâlinde anılan Dilovası, mülkî idaresinin de katılması idi. Genel tasviple karşılan teklifim için ilk çalışmanın Gebze’de bulunan TUBİTAK aracılığıyla sürdürülmesi isteği ise, ne yazık ki çözümsüzlüğün başlangıcı olacaktı! Zira konu devlet kurumu TUBİTAK’a

TUBİTAK'a intikâl ettirildiği andan itibaren âdeta askıya alınacak ve zaman sanayicinin aleyhine işlediğinden, sonunda, ortaya çıkan ceza uygulamalarından kurtulabilmek açısından her firma, kendi başına çözüm arayışına girecekti. Bu tavır ise bence, 2000'li yıllarda hâlâ yerleşim yerlerinin ve hatta bazı sanayi kuruluşlarının arıtma konusundaki duyarsızlığına uzanacaktır!.. Tabiatıyla her kuruluşun ayrı yatırımlarıysa milyonlarca Dolar kayıp anlamını taşımaktadır ki, bu da ayrı bir gerçektir! Sebep ne yazık ki TUBİTAK'tan istenilen ön arıtmalar ve çözüm talebindeki bürokratik düğümü aşamayışımızdadır!. Aradan neredeyse 20 yıl geçmişti ki, 1970'li yıllarda ileri sürdüğüm görüş, 2007 yılında Dilovası Organize Sanayi Bölgesi yöneticileri tarafından tatbikata konulabilecek ve müjdesini Polisan'ın sahibi Necmettin Bitlis beyden alacaktım. Zaman mevhumu ise sanırım insanımız için, ne yazık ki, hiç bir konuda kayıp hanesindeki yerini alamamış olacaktı!..

Dilovası Sanayiciler Vakfı'nın (DİSAV) kuruluşuna giden yolda sanayicilerin birliktelikleri önemli rol oynamıştır. Bu, ailece birlikte yemekler, iftar yemekleri veya dertleşmeler tarzında devam etmiştir. Bunda idari mercilerin varlığı da önemli rol oynayacaktır.

BASF-Sümerbank'ın kurucusu ve %40 hisse ile sermayedarı
Sümerbank'ın temsilcileri ile birlikte bir yemek öncesi.

Kocaeli Valisi
K. Nehrozoğlu ile.

Akşam buluşmaları, çoğu yemekli toplantılar tarzında ve
her ay bir kurumun üslenmesiyle yapılyordu.

Geç oldu ama...

Dünkü gazetemizde, Tabipler Odası, Eczacılar Odası ve Diş Hekimleri Odası Başkanları ortak bir açıklama yaptılar.

Konu: Hava kirliliği.
Hele gükör...
Büyükleri de görevlecekmişiz.
Kaz yitirdi çabalarımız parçalanıyor, soluk alamıyoruz, mübareklerin sesi çıkmıyordu.
Nihayet iki kelam etmişler.
Geç oldu ama.
Olsun, ona da razıyız.

Tabii iş kalkıp iki kelam etmekle, gazeteyle demec vermekle bitmiyor.
Ben Tabipler Odası'ndan.
Eczacılar Odası'ndan.
Dişçiler Odası'ndan daha aktif görevler bekliyorum.

Sade ben değil, tüm Kocaeli halkı bekliyor. Örneğin, hiçbir bir araştırma yapılmaz!
Alkolün kanserinden ölenlerin istatistiği hiçbir çıkartılmaz?
Solunum yolları hastalıklarının artışı, bilimsel olarak hiçbir gözetilmeden serimez?
Sağınca ilgili odalar bu konular...
İnceler, somut örneklerle ortaya çıkartırsa daha gözü oluruz.

Tabii sözlerim sadece doktorlara, eczacılara değil.
Bu kentin tüm aydınlarına.

Kimyagerlerine, makine mühendislerine, mimarlarına, mühendislerine, helikopter pilotlarına.

Bu kentteki tüm aydınları birliktir olup bu için çabalarına gitsinler.
Bu onları aslı ödevdir.
Hepimizin chayı, insanlık görevidir.

Sayın Befa Simen ve diğer belediye başkanları, ris koku konusunda kesin karar koydular.

İki aydır bir süre landirler.
Bu süre sonunda sonuç alınmazsa eylem başlayacak.

İşte o zaman ben tüm odaları burada görmek istiyorum.

Doktorlar eczacılar özlükleri ile.
Avukatlar, çöpleriyle.
Mühendisler çetvel, ziraatçılar orak ve tırmıklar ile bu yürüyüşe katılmalıdır.

Günün tabiatı yokeden sanayicilere yetene süre tahminimdir.
Uyanılar, anlayacakları şekilde ricadılar bulunulmuş, bilimsel incelemeler yaptırılmıştır.

Ama bazı sanayicilerimiz maalesef bu uyarıları anlayamamışlardır veya anlamamaktan gelmişlerdir.

Artık bunu anlatmanın zamanı gelmiştir.
Bekri Mustafa'nın hikayesini bilirsiniz beki:

Bekri Mustafa köktük olduğu bir gece mezarlıktan geçerken basmış naranı. O sırada mezarlık yanından geçmekte olan devşirmeler Bekri'yi yakaladıkları gibi karakola götürmüşler.
Bekri karakolda Esasbaşı'yı görünce aylmış.
Esasbaşı:
"Böyle bakalım ne yapıyordun mezarlıkta?"
Bekri hiç ittifakı bozmadan cevap vermiş:
"Fatih okuyordum."
Esasbaşı hiddetlenmiş:
"Nara almak fatiha okumak mıdır?"
"Hayır efendim. Fakat o mezarıda yatan, ancak bundan anlındı..."

Bu güne kadar yapılan çevre kirliliği mücadelelerinde hep kaybedildi.

Kaybedildi ve çevre kirliliği giderek artıyor. Ama bu hep böyle mi gidecek.

Halkın bu derece bilinçlenmesi konu üzerine bu derece hassas gitmesi inanıyorum ki sonuç verecek.

Hep kaybeden Kocaeli halkı ve doğa mı olacak?
Hayır.

İki turist İspanya'ya gitmiş. Karniyan açılmış bir lokantaya girmişler.

Bakmışlar, yandaki masada oturan adam çok iri iki koç yumurtası yiyor.
Turistlerin canı o yemekten istemiş.
Garsonu çağırmışlar:

"Bize de o adamın yediğinden getir."
"Mümkün değil. O ancak haftada bir kez pıtır. Ama bir dahaki haftaya gelirsiniz sizin için ayırmım. Yersiniz."

Turistler ertesi hafta yine gelmişler aynı lokantaya.

"Bize yemeği getirin."
Garson "tamam" demiş.
Biraz sonra iki minicik koç yumurtası getirmiş.

Turistler itiraz etmişler:
"O adamın yediği koç yumurtaları dev gibiydi. Bizimkiler niye böyle ufak?"
Garson omuzlarını silmiş:
"Ne ya peşim, bu hafta boğa kazandı."

Yarın (Sanayi Odası) açılmaları yapıyor. Aslında korkunç bir çöküşte var.

Aydinlar Ocagi grubu ve buna kargo olanlar. Hemeri neden her grupta aynı çetimsa. Bakalım Aydinlar Ocagi ne kadar etkin olacak.

Yarın akşam göreceğiz.

Mutlu ve neşeli günler sizlerin olsun.

İftar yemeğinde Veli İhsan Dede, Sanayiciler Vakfı Başkanı Necati Gencel ve İhsan Dede ile Sanayiciler Vakfı Başkanı Necati Gencel.

İftar yemeğinde Veli İhsan Dede, Sanayiciler Vakfı Başkanı Necati Gencel ve İhsan Dede ile Sanayiciler Vakfı Başkanı Necati Gencel.

Sanayiciler, iftarda buluştular

Kocaeli Sanayi Odası Mütebbis Heyeti, Gebze'de kurulu TUSİSDE sosyal tesislerinde, Kocaeli sanayicileri iftar yemeği verdi.

Bölge'de faaliyet gösteren 25 sanayi kuruluşunun temsilcilerinin katıldığı ve çok sayımlı bir havada geçen iftar yemeğinde, genellikle Sanayi Odası'nın yapacağı hizmetler konuşuldu.

Nezih İleri, İbrahim Başaran, Hasan Erkin, Dr. Melin Eril iftar yemeğinde.

İftar yemeğinde Veli İhsan Dede, Sanayiciler Vakfı Başkanı Necati Gencel ve İhsan Dede ile Sanayiciler Vakfı Başkanı Necati Gencel.

Ahınal Cati Restaurant'ta güzel bir iftar yemeği

İftar yemeği Veli İhsan Dede, Sanayiciler Vakfı Başkanı Necati Gencel ve İhsan Dede ile Sanayiciler Vakfı Başkanı Necati Gencel.

İftar yemeğinde Veli İhsan Dede, Sanayiciler Vakfı Başkanı Necati Gencel ve İhsan Dede ile Sanayiciler Vakfı Başkanı Necati Gencel.

İftar yemeğinde Veli İhsan Dede, Sanayiciler Vakfı Başkanı Necati Gencel ve İhsan Dede ile Sanayiciler Vakfı Başkanı Necati Gencel.

Hamdi Doğan, Nadir Sanspeler ve Nizamettin Mısıroğlu, yemekte birarada.

Doğan Çakır, Melih Karakaş, Ertuğrul Bodemir, Haluk Özyılmaz ve Mehmet Güvenir.

Yemekte bir başka grup: Ergün Gökayaz, Enol Bimbay, Ersin Ergün ve Arni Ferah.

Dilovası Sanayiciler Vakfı (DİSAV)

Temeli birlikte olmakla atılan çalışmalar sürerken ortaya çıkarsa, Dilovalı Sanayicilerin zaman zaman bir araya gelerek gerçekleştirdiklerini artık bir müessese çatısı altında sürdürülmeleri gereğidir. Böylece 1989 yılında kurulmasına karar verilen Dilovası Sanayicileri Vakfı, sanırım o yıllara kadar Türkiye'de ortaya konan yeni ve bir ilktir. Yönetim Kurulu başkanlığına getirildiğim Vakıf, sürdürülmekte olan hizmetlere daha bir süreklilik ve bütünlük kazandıracaktır... Vakıf kurulduktan sonra öncelikle çalışmaların mali açıdan daha bağımsız hâle getirilmesini temin etmek için bir İşletme kurulması, işletmeye bazı bayiliklerin alınması üzerinde durulacaktır. Neticede vadeli otomobil satışları ve Beko bayiliğiyle DİSAV, yöresinde önemli ve yeni hizmetlere imkân sağlamıştır. Sürdürülen çalışmalar arasında dikkati çekenler arasında özellikle Bölgedeki bütün Okullara Kütüphâneler kurmak vardı. Böylece benim için de bir yeni fırsat doğmuş oluyordu. Başta Dilovası'ndaki Yahya Kaptan Okulu olmak üzere bölgedeki diğer ilköğretim okullarına ve hatta Adana'daki Fen Lisesine uzanan çizgide kütüphâneler kurulmasına yardımcı olunuyor, buralara kitaplar temin ederlerken, gençlik yıllarımdan itibaren okuyarak kütüphâneme koyduğum ama ve artık tekrar okuma şansını bulamadığım edebî kitaplarımdan binlercesini hediye ederek şahsen de katkıda bulunma şansı yakalıyordum. Bütün bunlar benim açımdan Dilovası Sanayiciler Vakfı aracılığıyla yakaladığım güzellikler zinciridir. Bazı okullarda, ki bunlardan biri Zeki Orhan ilkokulunun bahçesi olmuştur. Burada yeterli boş arazi olduğundan okul çevresini ağaçlandırmak okulun istinat duvarlarının yapımını sağlamak; fakir öğrenci ailelerine belli zaman dilimlerinde erzak dağıtmak gibi. Ayrıca Doğalgazın Dilovası'na getirilmesi, hep bu çalışmalar zinciri içinde olanlardı. Ancak bu çalışmalar içerisinde gönlümde ayrıca yer edenlerden biriye Orman Bakanlığından alınan 30 dönümlük bir yamaca 81 000 ağaç dikilmesidir. Yıllar boyunca 3 bekçi tutularak gece ve gündüz ormanının bakımının DİSAV tarafından üstlenilmesi ve yörenin yeşillenmesine katkıda bulunmak ise herhâlde önemli ayrı bir şanstı.

Daha başkaları da var... Otoban gişelerinden Dilovası'na bağlantı sağlayan iki

yönlü yolun asfaltlanması, Beldeye önce Jandarma, sonra Polis teşkilâtının gelmesine destek sağlamak, Belde Belediyesinin 1987 yılında kurulmasına öncülük etmek de, bu çalışmalar arasında yer alanlar olacaktı. Konuda bir gazeteci kardeşimiz benden Belediye konusunda olumlu görüş aldığı anda yeni bir karşı görüş ile karşılaşılma ihtimâli açısından şaşırıldığını söyleyecekti. Oysa Belediye ile olan ilişkiler hep iyi bir seviyede olacak meselâ şuulandırma safhasında, ihtilâfsız bir çözüme ulaşmak hem sanayici hem de Belediye açısından önemli bir başarı olacaktı. Ki şuulandırma konusu bir çok yörede ihtilâfsız çözülememiştir... Bu hizmetler yapılırken, önce sadece idareciler, sonra aileleriyle birlikte akşamları yemekli toplantılar, iftarlar tertiplenerek Sanayiciler ve tabi olarak aileler arasında dostluklar pekiştirilmeğe çalışılmıştı. Meselâ hemen her sanayi kuruluşu için can damarı olan su kadar ve hatta ondan daha önemli olan enerji ve bu enerjiye aksamadan, mümkün mertebe ucuz sahip olmak gerekendir. Yapılan teşebbüslerle, vakfın varlığı ile Dilovası 1989 yılında ve Gebze'den bir yıl önce, bu enerji imkânına kavuşturulmuştur.. Bunlar yapılırken konulara en fazla destek verenler ise, garip bir tecelliyle Polisan'da “halef selef” olan iki kişiyi ve Diler'den Orhan Özgen'i unutmam mümkün değildir. Polisan'daki isimlerden ilki aziz dostum Fuat Aydemir, diğeri bir araba kazasında genç yaşta kaybedeceğimiz Can Daver'dir. Şüphesiz haklarını inkâr edemeyeceğim Dilovası'nda bulunduğum süre içerisinde Dilovalı sanayicilerin ve idarecilerinin göstermiş oldukları yakınlık, dostluk ve hatta saygı, bütün yapılan faaliyetler açısından bana hem güç, hem de rahat hareket etme imkânını vermiştir. Kısaca özetlemem gerekirse Dilovası'nda bulunduğum yıllar içerisinde sadece bir sanayi kuruluşunun yöneticiliğini değil, âdeta hem sanayiciler arasındaki birliktelikte, hem de yerel yönetim ve halkıyla olan ilişkilerde gerek şahsen gerekse yöneticisi bulunduğum kurum olarak dayanışmaya öncülük etmiş olduğumuz bir gerçektir.

DİSAV ve Organize Sanayi Bölgesi Olma Adımları

Dilovası'ndaki son ve sanırım en önemli hareketlerden biri Dilovası Sanayi bölgesinin, yine Türkiye'mizde bir ilk olmak itibarıyla, Organize Sanayi Bölgesine dönüştürme fikridir. İlk adımını Vali İhsan Dede zamanında attığımız ve fakat başarısız olan teşebbüsten sonra Kemâl Nehrozoğlu'nun Dilovalı sanayicilerle tanışmak üzere yaptığı ziyaret toplantısında verdiğim brifingde, konu bölgenin genel olarak sorunlarının nasıl çözülebileceği noktasına gelmişti... Konudaki düşüncelerimizi belirtirken, şahsen ve genel olarak sanayicilerin düşüncesindeki tek çözümün Dilovasının Organize Sanayi Bölgesi statüsüne kavuşturulmasıyla mümkün olabileceğini söylemiştim. Doğrusu bu fikir Vali Nehrozoğlu'nun nezdinde beklediğimden fazla ilgi görmüştü. Ön çalışmaların yapılmasını ve her türlü desteğinin bizimle olacağını söylüyordu Kocaeli valisi Nehrozoğlu... Ancak bu düşüncenin gerçekleştirilebilmesi için o kadar uzun bir yol vardı ki!.. Önce bölge sanayicisinin tamamının ikna edilmesi gerekiyordu. Zira bizim, yani bazı profesyonel yöneticilerin araziye bağlı menfaatleri yoktu. Ama patronlar için durum değişik olabilirdi!.. Bu safhayı aşmak zor olmadı. Sonraki safhada Belediye vardı. Çünkü onların yetki sahasından bazı haklar alınacaktı. Hepsinden önemlisi Ankara'daki bürokratlar ile İstanbul Anıtlar Kurulu'nun konuya bakışlarının olumlu noktaya getirilmesi gerekiyordu. Önce Ankara, sonra zor da olsa Anıtlar Kurulu ikna edilmiş ve çalışmalar belli bir aşamaya gelmişti... Ama her safhada birileri taş koymaya çalışıyor ve daha çok meselenin yeni bir Organize Sanayi Bölgesi değil, var olanın Organize Bölge hâline dönüştürülmesi olduğu noktasını anlamadaki kavrama(!) güçlüğü ortaya çıkıyor veya çıkarılıyordu!. 1995-96 başlatılan çalışmalar, benim BS'den emekliliğimi istediğim 2000 yılına gelindiğinde son noktasına varmıştı. Nihayet, BS'deki Danışmanlığımın devam ettiği 2001 yılında Müteşebbis Heyet çalışmalarının gerçekleştirileceği aşamaya ulaşıyordu.

Bu sırada Organize Sanayi Bölgesi Müteşebbis Heyetinde kalmakla beraber faaliyetlerin dışında olmağa gayret gösteriyordum. Aradan neredeyse bir yıl geçtiğinde, 2002 yılında, Organize Sanayi Bilgesinde düşünülen kısmın ilk

plânlarımızdan epeyce küçültülerek de olsa, sınırlı bir saha içinde, müsaadeye ulaştığını öğreniyordum. Artık, düşünce olarak ortaya attığım, adını koyduğum, fikir babası olduğum Dilovası Sanayi Organize Bölgesi Müteşebbis Heyeti'nden ayrılma zamanım gelmişti. Zira benim için Dilovalı hayat gerilerde kalmaya başlamıştı. Aradan aylar geçtikten sonra bir gün Polisan'ın sahibi aziz dostum Necmettin Bitlis bey arayarak bir iftar davetinde bulunmamı isteyecekti. Doğrusu rakip firmalar hâlinde bulduğumuz günlerde bile saygı duyduğum bir büyüğüm olmak itibarıyla

Necmettin beyi kıramazdım. İftar yemeğine gelen Kocaeli'nin yeni valisinin eliyle tarafıma verilen plâket, her şeye rağmen bir vefa anlayışı idi! Ama iftara Dilovası'ndan katılanların sayılarına ve eski dostluk teranesinde olanların yokluğunu gördüğümde ise, “insanımızın ve özellikle de iş dünyasının ne kadar vefalı(!) olduğunu” bir kere daha görecektim...

1969 yılında üçü geçmeyen sayısı ile bünyesine aldığı sanayi kuruluşlarının 50'lere doğru tırmandığı süreçte artık Dilovası, yemyeşil yapısı ile bir ova değil birçok ve çeşitli kurumlarıyla ama artık bir sanayi beldesidir. Dilovası doğrusu ve yanlış ile çevreyi kirleten veya tedbiri alındığında çevre dostu hüviyeti taşıyan Türkiye'mizin önemli sanayi merkezlerinden biri hâline gelirken betonla kucaklaştığı 60 000 nüfuslu bir yerleşim yeridir. Rekâbet içerisinde olsa da ve belki çok istekli olmasalar da orada yaşayanlar ve iş tutanlar bu beraberliğe rıza göstermek durumundadır. Ama 1970'li yıllardan başlayarak kuruluşlar birlikte hareket etmiş ve ilk adım olan Dilderesinin ıslâhından başlayan adımlarla, milyarlı yıllar olarak isimlendirirken dönemde sanayi kuruluşları, halkını da kucaklayarak önderlik yaparken 20'ye yakın sanayi kuruluşuyla “Dilovası Sanayiciler Vakfı (DİSAV)’ı” gerçekleştirmiş devletiyle ve halkıyla kucaklaşarak pek çok sosyal, iktisadî ve kültürel olayda önderlik rolünü üstlenmiştir. İşte önce dertleşmek ve çözüm aramak şeklinde başlayan ve o arada çoğu öncülük yaptığım gelişmelerde DİSAV'la vedalaşacağımız son toplantının Faaliyet Raporunu metne almak doğru olur diye düşündüm. İşte 27 Şubat 2001 tarihli o raporu satırlarıma anlıyorum...

Dilovası Sanayiciler Vakfı Faaliyet Raporudur

Sayın Mütevelliler,

Dilovası Sanayiciler Vakfı'nın Mütevelliler toplantısına hoş geldiniz. Dilovası bölgesine sanayi kuruluşların yoğunlaşmaya başladığı yıl 1969'dan başlayan birlikteliğimizin Sanayiciler Vakfının kuruluşuyla devamlılık arz ederek 2001'li yıllara kadar uzandığını görmekteyiz. Şimdi bu bölgeye verilen hizmetleri bir hatırlayalım...

Hatıralarımız arasında Dilderesinin ıslahı ile başlayan birlikte çalışmalarımızın hemen sonrası tren istasyonu, dispanser, PTT, şimdiki Anadolu Lisesi, su kuyuları, gümrük binaları, otoyol girişinin sağlanması, gişeler sonrası yolların asfaltlanması, Dilovası Belediyesi ile birlikte gerçekleştirilen şuulandırma, bölgemizin emlak vergi değerlerinin şekillendirmesi ve bölgenin polis güvenliğine tevdi edilmesi, bankaların açılmasına öncülük edilmesi ve E-5'in kenarından yamaçlara doğru yükselen ve boyları ortalama şu an 160 cm. olan 81 bin ağacın bir ağaç denizi şeklinde bölgemize kazandırılan ağaçlandırma projemiz ve en son Dilovası O.S.B'nin gerçekleşmiş olmasıdır. Bu arada 1991 - 1999 yılları arasında araba kampanyaları tertip ederek 703 kişi araba sahibi kılınmıştır.

Hatırlanacağı üzere 1991 yılı başından Mart 1997 yılları arasında Müteveli Sanayi kuruluşlardan hiçbir teberru aidatı talebimiz olmamıştır. Mart 1997'den 2001 tarihleri arasında 10 milyon TL.'lik Müteveli aidatı alınması kararı verilmişse de, hâlâ ödeme yapmamakta ısrarlı davranışlar sergileyen mütevellilerimizin olduğu da bir vakiyadır. Aidatlarda olduğu gibi diğer çeşitli hizmetleri karşılamada ödemedi kaçınanlar da vardır. Buna rağmen zaman ve hizmet durmamış devam etmiştir.

Sayın mütevelliler,

1990 yılında vakfımızın hizmetlerinin teberru ve aidatlara bağlı olmaksızın sürdürülmesi amacıyla kararınıza bağlı olarak vakıf yönetim ve denetim kurullarının kontrolünde, 07. 12. 1990 tarihinde "bir iktisadi işletme" kurarak vakfın hayatıyetine kaynak yaratmak çabamız olmasaydı, belki bugün bu vakfın varlığından söz etmemiz mümkün olmayabilirdi. DİSAV İktisadi İşletmemizin bizlere yarattığı kaynakları ve bugün Dolar bazında hangi değeri taşıdığını bilgilerinize sunmakta fayda bulunmaktadır. Bütün bu faaliyetlerin varlığı Sayın Mütevelliler,

Geçtiğimiz yıl çalışmalarımızda ağırlıklı olarak Organize Sanayi Bölgesi konusu öne çıkmıştır. Bu arada Mayıs 2000 ayında DİSAV ormanında 81 bin ağacın dipleri çapalatılmış otlardan temizletilmiştir.

12. Olağan Mütevelli toplantısı faaliyet raporunun 3. paragrafında Vakıf merkez binamızın lokanta olarak işletilmek üzere kiraya verilmiş olduğunu, tacirin başarılı olmayarak mekândan ayrıldığını ve konunun yargıya intikal ettirildiği bilgisi verilmişti. Dava 20. 12. 2000 lehimize sonuçlanmış olup kanuni sürenin dolması sonrası yer tahliye edilerek tarafımıza teslim edilecektir.

2001 yılı ülkemize ve vakfımıza güzellikler getirmesini diler, saygılar sunarım.

Dr. Metin Eriş

Yahya Kaptan Orağretim Okulu ve diğcr açılışlara katılan mülki erkan arasında Kocaeli Valisi dışında Milli Eğitim Bakanı Avni Akyol, Devlet Bakanı Vehbi Dinçerler, Seka Genel Müdürü ve bilahare Ulaştırma Bakanlığı da yapacak olan Sabahattin Yalınpala da yer almışlardır..

Dilovası-Gebze, bir aile idi. Gebze Üniversitesi Kurucu Rektörlerinden rahmetli Prof. Dr. Ahmet Ayhan da bu parçanın içindeydi.

Kocaeli Valilerinden rahmetli İhsan Dede'nin valiliği Kocaeli'nin bir şansıydı.

Yahya Kaptan Ortaöğretim Okulu ve diğer açılıslara katılan mültiki erkan arasında Kocaeli Valisi dışında Milli Eğitim Bakanı Avni Akyol, Devlet Bakanı Vehbi Dinçerler, Seka Genel Müdürü ve bilahare Ulaştırma Bakanlığı da yapacak olan Sabahattin Yalımpala da yer almışlardı..

DISAV'nin hizmetleri arasında PTT ve Gümrük İdaresi Binası yanında bir Dispanser ve de Yahya Kaptan Okulu da vardı.

Yahya Kaptan Okulu'nun açılış töreninde protokole ve topluma karşı yaptığım konuşmanın başlığı.

DISAV Başkanı Metin Eriş acı konuştu Avrupa Bilimle uğraşırken biz koltuk kavgası yaptık

Kocaeli Kültür Yardımlaşma ve Derneği'nin 1982 yılında aydık, sehi-
t ve eğitim konularında çalışarak kurulan
Dilovası Sanayiciler Vakfı Başkanı
Dr. Metin Eriş, Türkiye'nin geri
sahaları üzerinde konuştu.

Türkiye'nin içinde ve dışı Avrupa
severizden sonra katalanların ul
tarlarla dolu olduğunu belirtir. Eriş
geni sözünde bir kez salkıya uğ
rayan ve yerle bir olan Japonya bugün
dünyanın en güçlü ülkelerinden biri
oldu. Aynı zamanda Ekonomik yö
nden çok güçlü. Avrupa ülkeleri Japonya
Türkiye'yi 50 yıl geride bıraktı dedi.

Geni kullandığını söyledi. Tür
kiye'de o dönemdeki sayas ik
taların hatalarına bağışlan Dr.
Metin Eriş salınamaz düşünce düşünce
yüzünden geri kaldık. Avrupa bilimle
uğraşırken bizim politikacılarımız
koltuk kavgası yaptı. Avrupa'da bilim
var, Japonya ve ABD'den sonra
büyük bir güç olan Çin'in gelişinden
kimsenin haberi yok dedi.

Türkiye Mülküm bir ülke olduğu
için çeşitli devletler düşüncünü be
nmet Eriş bütün için Avrupa Türkiye

Metin Eriş, Dilovası'nda yapılacak hizmete giren ünlü
Halk Kurbanı Yahya Kaptan'ın isminin verildiği
Okulun açılışını yapan zamanın Milli Eğitim Bakanı
Avni Akyol ile görüşüyor.

Yı kendi bünyesine sındırmıyor dedi.
Metin Eriş 'in konuşmasını Demek yöneticilerinin
yasa sıra çok sayıda davetli de büyük bir ilgi ile izledi.

Birlikten kuvvet doğar

**Dilovası
Sanayicileri
derneği kuruyor**

● Yıllardan beri Birlik ve Beraberlik içinde olan Dilovası Sanayicileri, nişaneye t resmî bir dernek çatısı altında toplanıyor. Birlik ve beraberlik içinde olmanın faydaları yarın gazetecimizde.

...Ve Dilovası Sanayiciler Vakfı...

İş hayatında rakip de olsalar sosyo-kültürel hizmet üretme hedefi ile Türkiye'de bir ilki, Dilovası Sanayiciler Vakfı'nı kuruyorlar.

Dilovası Sanayicileri Vakfı Başkanlığı'na Eriş getirildi

● 50 milyon lira sermayeli Vakfın Mütevelli Heyet Başkanı ise Necmettin Bilitis. Önceki akşam TÜSSİDE'de düzenlenen Vakfın Yönetim Kurulu toplantısına "Şeref Başkanı" sıfatıyla Vali Dede de katıldı. Sanayiciler su sıkıntısını dile getirince Dede, "Yuvacık Barajı için katkı istedi. Haberî 4'ncü sayfa

Dilovası Sanayicileri

İsmail Kahraman/Gebze- Gebze Dilovası Bölgesi'ndeki sanayiciler tarafından 50 milyon lira sermaye ile kurulan Vakfın yönetim kurulu başkanlığına Dr. Metin Eriş getirildi. Yönetim Kurulunda Faat Aydoğan, Cahit Aşkın, Yaman Acar, Metin Tunaboğlu, Erdoğan Eksker, Erhan Özgen görev yapacaklar. Ayrıca Vakfın Mütevelli Heyet Şeref Başkanlığı'na Vali İhsan Dede, Heyet Başkanlığına da Necmettin Bilitis'in getirildiği öğrenildi.

DİSAV'ın kuruluşu öncesi Dernek mi, Vakfı mı müzakeresi yapılacak.

Özkan Bayraktar DİSAV'ın, DİTİE, Halkın Parti, Ak Parti ve diğer bir çok partinin birliktir.

Levent Güler, Dilovası Halkın Parti, vakfı yönetimi için yeni oluşturma toplantısına katılmıştır.

DİSAV'ın iftarlı genel kurul toplantısı

Konak: İsmail Kahraman
Dilekçe: Ayhan
Söylü: Cemal Güler, Dilovası Halkın Parti, Ak Parti ve diğer bir çok partinin birliktir.

Dilovası Genel Sekreteri Mehmet Ergül Eryılmaz, vakfı müzakeresinde Ak Parti, Halkın Parti ve DİSAV'ın birliktir.

Yönetim Kurulu Başkanı
Dilekçe: Ayhan
Söylü: Cemal Güler, Dilovası Halkın Parti, Ak Parti ve diğer bir çok partinin birliktir.

Dilovası Genel Sekreteri Mehmet Ergül Eryılmaz, vakfı müzakeresinde Ak Parti, Halkın Parti ve DİSAV'ın birliktir.

Dilovası Sanayicileri Vakfı kuruldu

Dilovası sanayicileri kendi aralarında birleşerek bir vakfı kurdular. Toplam 24 sanayi kuruluşunun katılımı ile kurulan vakfın, her fabrikadan iki temsilciden oluşan 48 kişilik mütevelli heyeti dün ilk toplantısını yaptı.

Kuruluş için gerekli işlemlerin tamamlanmış toplantı ile resmen faaliyete geçmiş olan vakfı, yöreye yapılacak katkılar bir noktada kanallandırmayı amaçlıyor.

Sanayi kuruluşlarının ekonomik ve sosyal etkinlikler düzenleyerek yöreye katkıları yanında, okul, dispensar ve benzeri katkılarını müşterek organizasyonunu amaçlıyor.

Yöreye en çok katkıda bulunan sanayicilerin oluşturduğu bu vakfın, yararlı hizmetler vereceği sanılıyor. Tabii, önemli bir "Güç odağı" olacağı da bir gerçek.

Önce kongre, sonra iftar

Dilovası'nda faaliyette bulunan sanayicilerin biraraya gelerek oluşturduğu Dilovası Sanayicileri Vakfı genel kurulu İstanbul'daki Kalyon Oteli'nde yapıldı.

Dilovası Sanayicileri Vakfı genel kurulu İstanbul'daki Kalyon Oteli'nde yapıldı.

ÖZGÜ

Dünya'da gazete
14 Eylül 1994 Çarşamba Yıl: 1 Sayı: 103
5000 TL (KDV dahil)

HABER

Dilovası sanayicileri Başkanı ERİŞ: "DİLOVASI'ÇI ÇALIŞACAGIZ"

Baydan TURKOL

✓ Dilovası Sanayicileri Vakfı Başkanı Metin Eriş, geçirdiği hafta düzenlenen toplantıda yaptığı konuşmada Dilovası sanayicileri olarak ellerinden geleni yapacaklarını söyledi. Dilovası Bölgesinde bulunan sanayi kuruluşlarının kendi içinde önemli tedbirler alması gerektiğini söyleyen Eriş olumlu açıklamalarda bulundu.

Dilovası Bölgesinde bulunan sanayi kuruluşlarının kendi içinde önemli tedbirler alması gerektiğini söyleyen Eriş olumlu açıklamalarda bulundu.

DİSAV'ın kuruluşu ile verdiğimiz ilk beyanattır

Gebze ve Herek'e
Tren
İstasyonlarında
ki teknik gerçeğe
rağmen Dilovası
Tren İstasyonu
Duracağı
gerçekleşiyor.

Dilovası'na 10 milyarlık hizmet yapan SANAYİCİLER VAKFI'nın en mutlu günü yarın...

HABER HENKEL
Dilovası Sanayiciler Vakfı'nın kuruluşunun 10. yıldönümü nedeniyle, vakıf yönetimi tarafından düzenlenen etkinlikler kapsamında, vakıf yönetimi tarafından düzenlenen etkinlikler kapsamında, vakıf yönetimi tarafından düzenlenen etkinlikler kapsamında...

vakıf yönetimi tarafından düzenlenen etkinlikler kapsamında, vakıf yönetimi tarafından düzenlenen etkinlikler kapsamında, vakıf yönetimi tarafından düzenlenen etkinlikler kapsamında...

vakıf yönetimi tarafından düzenlenen etkinlikler kapsamında, vakıf yönetimi tarafından düzenlenen etkinlikler kapsamında, vakıf yönetimi tarafından düzenlenen etkinlikler kapsamında...

Dilovası Sanayicileri Vakfı, tüzet kişilik kazandı

●Vakfın resmen kurulduğundan sonraki ilk toplantıda mütegebbs heyet üre edildi, yeni yönetim kurulu seçildi, Dr. Mevlan Erig, yeniden Vakıf Başkanı oldu.

Haber 2301 sayıya

Dilovası Sanayicileri Vakfı, ilk resmi toplantısını yaptı

●Kuruluş çalışmalarından sonra, ilk toplantıda mütegebbs heyet üre edildi, yeni yönetim kurulu seçildi, Vakıf Başkanı olarak Dr. Mevlan Erig getirildi.

Vakıf kurucu Başkan ve yeni dönemde de görevi devam edecek olan Dr. Mevlan Erig (sola) toplantıda diğer başkanlığı yapan İsmail Uzunlu ile.

Türkiye'nin ve dolayısıyla İzmir'in en önemli sanayi bölgesi Dilovası'ndaki sanayiciler tarafından oluşturulan vakıf, ilk toplantısını vakıf kurucu başkanlığı yapan İsmail Uzunlu ile...

İsmail Uzunlu başkanlığında düzenlenen toplantıda, başkanlık görevi İsmail Uzunlu'dan Dr. Mevlan Erig'e devredildi. Başkanlık görevi Dr. Mevlan Erig'e devredildi.

Mütegebbs heyetinin üre edilmesiyle, Dr. Mevlan Erig, yönetim kurulu seçildi. Mütegebbs Heyet Başkan Dr. Mevlan Erig Başkanlığındaki yeni yönetimi...

Vakıf toplantısında, Dr. Mevlan Erig, Başkanlık görevi İsmail Uzunlu'dan Dr. Mevlan Erig'e devredildi. Başkanlık görevi Dr. Mevlan Erig'e devredildi.

Vakfın ilk toplantısında başkanlık görevi Dr. Mevlan Erig'e devredildi. Başkanlık görevi Dr. Mevlan Erig'e devredildi.

Dilovası sanayicileri vakfının ve devlete devrettiği tesislerin işletilmesinden çıkartılıyor.

Sanayici yaptı, devlet işletemiyor

●Yöredeki sanayicilerin katkıları ile 185 milyon liraya yapılan PTT hizmet binası ve SGK Dispanserinin kadro ve teknik yönünden yeterli olduğu, sanayicileri ağıyor. Yapılan PTT binasına konan santralin ancak 3 hafta belirli saatler arasında çalışıyor. SGK Dispanserinde ise mütebbs doktor yok.

Gebze'nin Dilovası yöresindeki sanayicilerin katkılarıyla yapılan PTT ve SGK Dispanseri hizmet vermiyor. Dilovası sanayicileri 185 milyon liraya yapılan PTT binasına konan santralin ancak 3 hafta belirli saatler arasında çalışıyor. SGK Dispanserinde ise mütebbs doktor yok.

Gebze ve Herek'e
gönderilmekten ise
Dilovası'nda bir
Dispanser binası
bakarlanarak
Bakanlığa teslim
edilmişti ama...

Sanayicilerin bu hali isteklerini karşılayamaması nedeniyle...

Gebze ve Herek'e
gönderilmekten ise
Dilovası'nda bir
Dispanser binası
bakarlanarak
Bakanlığa teslim
edilmişti ama...

Eski Otobüs İ.O. Otobüs İstasyonunda yapılan 185 milyon liralık hizmet binası.

DISAV'ın örnek çalışması

●Dilovası Sanayicileri Vakfı, vatandaşlar, E. devleti için...

Vakıf yönetimi tarafından düzenlenen etkinlikler kapsamında, vakıf yönetimi tarafından düzenlenen etkinlikler kapsamında, vakıf yönetimi tarafından düzenlenen etkinlikler kapsamında...

KÖRFEZ Çevre ve Yeşil Sevinlerin Dergisi

Sanayicilerden örnek çalışma DISAV 81 bin fidan dikti

Dilovası Sanayicileri Vakfı Başkanı Dr. Mevlan Erig, Vakıf Kurulu üreleri ile birlikte...

Türkiye'nin ve dolayısıyla İzmir'in en önemli sanayi bölgesi Dilovası'ndaki sanayiciler tarafından oluşturulan vakıf, ilk toplantısını vakıf kurucu başkanlığı yapan İsmail Uzunlu ile...

Kocaeli
Valilerinden
rahmetli İhsan
Dede'nin fidan
diktiği 81.000
açaçlık DISAV
ormanı.

Sadece 81.000
açaç dikimiyle
kurulan bir
orman yanında
okullar da
açıldandırıldı.

[illegible]

Dilovası Organize
Sanayi Bölgesi
Müteşebbis Heyetine
yazdığım yazı.

Dilovası'ndan İzmit ve Gebze'ye Uzanan Faaliyetlerimiz

Kuruluş yıllarından itibaren, hemen en az dört çalışma günümü Dilovası'nda geçirirken ister istemez sadece Dilovası'nın değil, İzmit'in ve Gebze'nin de sorunlarıyla da içli dışlı olmak mecburiyetinde kalıyordum. İlk yıllarda özellikle İzmit Ticaret ve Sanayi Odası ile, olması gereken şirket ilişkileri, İzmit'te oldukça geniş bir dost muhitine sahip olmamı sağlamıştı. Bilhassa İstanbul'un uzaklığı, İzmit Ticaret ve Sanayi Odası ile olan ilişkilerim, Genel Sekreter Tahir Şekersoy'un İ.T.İ.A.'den oluşunun getirdiği rahatlıkla olgunlaşmıştı. Böylece Oda ile ilgili işlemlerimizi tercihan İzmit üzerinden yaptırmaya çalışıyorduk. 1980'li yıllara gelindiğinde Genel Sekreter Tahir Şekersoy'dan Meslek Komitesine ve Oda Meclisine aday olmam hususunda teklif almıştım. Olabilirdi. Ama şartım tuhaf ve yanlış bir uygulama olarak gördüğüm, bu düşüncelerle Kimya İşveren Sendikasında, bilâhare TİSK'te kaldırıl-masını talep ederek sağladığımı sandığım Meclis üyelerine ödenen Hakk-ı Huzurların kalkması idi. Neticede kaldırılan Hakk-ı huzurlar sonrasında iki dönem Oda Meclisi ve Meslek Komitesinde görev yapacaktım. 1987 yılı Kasım ayında ise, Şahap Bilgisu beyin Oda yönetimlerinden ayrılması söz konusu olduğunda, Sanayici ağırlıklı bir Yönetim Kurulunun şekillenmesini sağlamak üzere harekete geçecek ve Çolakoğlu grubundan emekli amiral Nezih İşeri, Yönetim Kurulu Başkanı olurken ben, yönetimde görev almaya vaktim olmadığımdan Odanın Meclis Başkanlığına seçilecektim. Dikkat edildiğinde görülecek olan ise Gebze, daha doğru bir ifade ile Dilovası sanayicilerinin İzmit Ticaret ve Sanayi Odasının başkanlık koltuklarına oturmuş oluyorlardı. Ayda bir defa gerçekleştirilen Meclis toplantıları benim açımdan fazlaca bir meşguliyet getirmiyordu. Ancak toplantıları bazı noktalarda disipline etme gereğini de duyuyordum. Meselâ, Meclis toplantılarına Daire Başkanlarının tamamının dâhil olmasını ve böylece toplantıların neredeyse profesyonel üst yöneticilerin toplantıları mahiyetine dönüşmesini, herhangi hukukî gerekçe bulunmadığından iptal ediyor, daha sonraki toplantılara da sigara içme konusunda yasak getiriyordum. Fakat asıl gördüğüm, Ticaret ve Sanayi Odası hüviyetinin ortaya çıkardığı çok yönlü

farklılıktı! Zira çok açıkça görülüyordu ki, sanayi kuruluşları ile ticaret sektörünün yapıları çok farklılaşmıştı. Bu iki grubun gerek menfaat gerekse düşünce dünyaları birbirinden farklı ve kopuktu!.. Kafamda doğan bu düşünceyi paylaşacağım arkadaşlar ararken bir taraftan da, daha sonraki yıllarda tamamlanarak örnek yapılardan biri hâline dönüşecek Gebze Organize Sanayi Bölgesi ve Odanın yeni bir binaya kavuşması hususlarında gayret etmekteydim.

Kısaca zaman beni, bölgede önemli bir ağırlığa sahip sanayicinin kendi odasına sahip olması fikrine getirmişti. Konuyu önce yönetimdeki sanayi kuruluşları temsilcileriyle konuştum. Bu arada Yönetim Kurulu Başkanlığı yapan Nezih paşayla meseleyi, git gide artan dostluğumuz çerçevesinde, daha yoğun bir şekilde tartışıyorduk. Neticede fikrin cazibesi ve doğruluğu bizi bazı sanayicilerle görüşmeğe götürdü. İlk tepkiler hep olumluydu. Ama o arada Gebze'de İbrahim Başaran beyin ve arkadaşlarının önderliğinde Gebze Ticaret Odasının kurulması yönünde adımlar atılmağa başlanmıştı. Doğrusu bu arayışın Sanayi Odası fikriyle aynı zaman dilimine rastlaması talihsizlikti. Zira hareketimiz yeni bir parçalanma olarak yorumlanabilirdi! Fakat görülen köy kılavuz istemiyordu... Sanayi kesiminin düşünce ve menfaatleriyle ticaret kesimininkiler o kadar farklıydı ki!.. Neticede Kocaeli Sanayi Odası'nı kurmak için harekete geçmeğe karar verdik. Konunun önderliğini ise Dilovalı Sanayiciler üstleneceklerdi. Almanya'da bulunmak mecburiyetim dolayısıyla katılamadığım 14/9/1988 tarihindeki İzmit Ticaret ve Sanayi Odası Meclis Toplantısına, Meclis Başkanı olarak konudaki düşüncelerimi yazılı olarak şu cümlelerle açıklamıştım...

Değerli Meclis Üyeleri...

Gebze Ticaret Odasının kurulmasıyla, Kocaeli iktisadi hayatının yeni yaralara açık tutulmasını önleyici, temelde dayanışma içinde faydalı ve fakat sektörel yapıları bakımından esasta farklı olan ve ayrılımlarından başkaca tedbirin kalmadığına inandığım, Kocaeli'ndeki sanayi ve ticaret kesimleri hususunda, sanırım görüşlerimi açıklama zamanı gelmiştir. Konuda firmalar adına kamuoyuna yapılan açıklamaya bütün gönlüm ve düşüncelerimle katıldığımı belirtmem kâfidir sanıyorum. Ayrıca bugüne kadar, sevabı ve günahıyla ve muhakkak ki büyük bir çalışmanın ürünü olarak, Kocaeli damgasını taşıyan GOSB'un, Gebze Ticaret Odasının kuruluşuyla yeni bir oluşuna doğru kayışını, Meclisimizin vebâli olarak görmek istemediğimi belirtirken, içinde bulunulan noktanın iyi değerlendirilerek Ticaret ve Sanayi Odalarının ayrı hükmî şahsiyetler, ama dayanışma içinde Kocaeli'ne daha fazla hizmet sunacağına, sizlerin de bu değerlendirmeyi yapacağınıza

inandığımı ve bu noktada İzmit’li ve/veya her hangi başka bir şehirli olmayı, orada doğmakla bağdaştırmadığımı, bir yöreye bağlı olmanın oraya hizmetle eşdeğer olduğuna inandığımı açıkça iddia ederken, bu bölgede vermeğe çalıştığım hizmetlerin arkamda ve yanımda benim için en büyük iftiharlarımın arasında bulunduğunu bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla...
Dr. Metin Eriş.”

Bu açıklamalarla Kocaeli’nde Sanayi Odası kurma fikri şekillenmeye başlayacak ve 1988 yılı sonlarına doğru başlattığımız hareket, 1989 Ocak ayında İzmit’teki ticaret kesimiyle uzlaşmalı bir zeminde, Bakanlıktan alınan 2/2/1989 tarihli müsaade yazısına uygun olarak, 16 Mart 1989 günü gerekli seçim işlemlerin yapılmasını teminen Vilâyet mâkâmının yazısı ile ilgili Müdürlüğe verilecekti. İlk safhada teşekkül ettirilen Mütешеbbis Heyet’in Başkanlığına arkadaşlar beni getirerek büyük bir hata yapacaklardı. Zira doğrusu aklımızdan geçmemekle beraber, Şahap Bilgisu beyin gönlünde Mütешеbbis Heyet Başkanlığı yatmaktaymış! Seçimlerde onun böylesi bir kayba uğratılması, bir çok kimse tarafından anlaşılması güç olsa da kızgınlığına sebep olacaktı!.. Haziran ayına kadar süren ön çalışmalar sırasında grubumuzun yaptığı en önemli hata ise, İzmit kolonisinin bazı elemanlarını çalışmalarımızın içinde tutmaktı. Böylece yapılan bütün çalışmalar dışardan kolayca izlenmekte ve fırsat kollanmakla kalmıyor, bize farklı bilgilerin gelmesi de sağlanıyordu! Bütün bunlar arasında karşımıza bir de Gebze gerçeği vardı. Gebze’lilerle TÜSSİDE’de yaptığımız toplantının pazarlık safhasına getirilmesi, bizleri rahatsız etmişti.

Ama şurası da bir başka gerçektir ki, Sabancı grubu ve benzeri büyük kuruluşlar bizzat önderlik imkânına sahip olmadıkları kurumlarda, kendilerine uygun kimseleri iş başına getirmeyi tercih etmekteydiler!.. Nitekim aldığımız bilgiler de bu yönde idi. Başkaları da son günlere, hatta son dakikaya kadar bizimle, yani Sanayi Odası fikrini gündeme getiren grupla birlikte olduklarını beyan etmelerine rağmen, oylamada “ne yapayım emir kuluyum!” diyerek dönüş yapacak ve seçimlerde, Sanayi Odası fikrinin müşiri ve kuruluş önderliğini yapmış olan ekibimize seçim kaybettireceklerdi. Fakat şunu söylemekte büyük bir kıvanç duymaktayım ki, bu kaybın ortaya çıkardığı öylesine dostluklar olmuştur ki doğrusu bence insan defalarca seçim kaybetmeye razı olabilir... İşte bu dost

çemberinden bir kaç isim: Nezih İşeri, Sabahattin Yalınpala, Nadir Sarışeker, Avni Ferah, Erkut Şendil, Vural Bulut ve gençliği içerisinde İzmit'te diğerleriyle işbirliği yapması hâlinde elde edebileceği başkaca menfaatler olmasına rağmen Kâmil Ergün... Bu arada söz verip dönenler, eğer arkadaşlarımızdan biri tarafından yakalanmamış olsaydı karşı tarafla pazarlık yapmakta olanlar, bizimle olduğunu söyleyen ve hatta grubumuzla görünen ahabap çavuşlar (!) olacaktır tanıdıklarımız arasında... Bunlar hep yaşadıklarımı Kocaeli Sanayi Odasını kurma yolundayken ve tabiatıyla bir türlü de öğrenemediklerimdi de!.

1992 yılına kadar sürecek Kocaeli Sanayi Odası macerasını, Gebzelilerle yaptığımız görüşme sonrasında, biraz da İzmit'te sürdürdüğümüz zorlayıcı çalışmaların kısır döngüsünü gördüğümüzden noktalamaya karar verecek ve grup olarak o yıl Gebze Ticaret Odası'nın Meslek Komitesi ve Meclisine taşınmayı uygun bulacaktık. Nezih paşanın Meclis Başkan Yardımcılığına, benim iki farklı dönem Yönetim Kurulu Başkan Yardımcılığına ve Avni Ferah'ın devamlılık arz edecek Yönetim Kurul üyeliğine gelişi, sanırım asıl bölgemiz Dilovası ve Gebze için oldukça faydalı olmuştur. Gebze Ticaret Odası, müteşebbis ve atak ruhlu başkanı İbrahim Başaran'la hamlelere kalkıldığında, üzerimize düşen dengeleyici rol zaman zaman başarı getirecektir. Bu arada meselâ Oda binası için alınan arsa ve başlatılan inşaat konusunda, grubumuzun, iyi kötü, payı olmuştur. Ama daha mühimi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü kurulduğunda Rektörlüğüne dostlarımızdan Prof. Dr. Hikmet Üçışık'ın getirilmesi üzerine, yörede atılan ilk adımlarda büyük yardımımız olacaktır. G.Y.T.E'nin ilk idarî merkezi için Odanın bulunduğu hanın en üst katının Enstitüye verilmesinde Vehbi Hocaoglu üzerinde kullandığım ağabeylik rolümün önemli olduğunu söylemeliyim. Bu meyanda G.Y.T.E'nün kuruluşu sırasında daha çok kullanma imkânı verecek olan ve gerçekte âtıl bir durumda olan TÜSSİDE bina ve arazisinin, o sıralarda grubun başında bulunan arkadaşımızın direnmesi ile gerçekleşmemesi üzerine Dilovalı'lar olarak başka bir teklif getirecektik. Bu. Tarım Bakanlığına bağlı Çayirova'daki Fidanlık arazisinin G.Y.T.E'ne tahsisi yönündeki fikrin mâkes bulmasıdır ki, İbrahim Başaran'ın gayretlerinin de rol oynaması ile hedefine ulaşacaktır.

Dilovası ve Gebze bağlantı içerisinde gerek basın üzerinde gerekse sosyal faaliyetlerin artması ve yönlenmesinde daha faydalı olmaya başlamıştık. Bu cümleden 1990'lı yılların başında değer verdiğim ve kardeş olarak kabul ettiğim Selâhattin Türkmen liderliğinde Gebze Grubu kurulacak ve 3-4 yıl boyunca önemli isimleri Gebze'ye, davet ederek konferanslar verdirelecekti. Konferansa

davet edilen isimler arasında zamanın KKTC Meclis başkanı Hakkı Atun dışında pek çok ünlü, meselâ Aydın Menderes, Hasan Celâl Güzel, Namık Kemâl Zeybek, Mim Kemâl Öke, Mahir Kaynak, Sabahaddin Zaim, Ali Coşkun, Ahmet Yüksel Özemre ve daha pek çok isim vardır.

Gebze Grubu hareketinin duraklamaya girdiği süreçte, 1994 yılında, Gebzeli iş adamları aralarında bir SİAD kurmaya karar verecekler ve beni de İstişare Heyeti Bşk'lığına rica edeceklerdi. Gebze'deki GESİAD'ın kuruluşundaki âmir isim, İbrahim beyin oğlu Faruk Başaran'dı. Ayrıca, Gebze Grubu toplantılarında yakından tanıdığım pek çok isim de bu yeni kuruluşun içinde yer almıştı. İstişare Heyeti Başkanı olarak yaptığım toplantılarda bazı tavsiyeler yapıyor ve çeşitli konularda fikir alış-verişinde bulunuyordum. Gebze'deki bu dost çemberinin özellikle Kırgızistan ile ilgilendiklerini öğrendiğimde, Kırgızistan'ın gerçekte Türkiye iktisadi açısından önemli hedef ülkelerden biri olması gerekeceğini düşünmeğe başlamıştım. Nitekim GESİAD kurucuları, Kırgızistan hedefli bir gezi tertibini düşündüklerinde memnuniyetle beraber olabileceğimize karar verdim. Hedef sadece gezi değil, oradaki yatırım imkânını da araştırmaktı. Sanırım bir noktada başarılı da oldular...

Nereden nereye!..

Bir tarafta idarî ve ticarî sorumluluğunu taşıdığınız bir yabancı sermayeli ama Sümerbank ortaklığında bir şirket. Öte tarafta bâkir bir alanda, Dilovası'nda, bir Alman dostumun söylediği gibi, "Siz tabiatın verdiği güzelliklerden birine ihanet etmişsiniz. Biliyor musunuz Dünyanın en güzel şaraplık üzümünün yetiştiği arazi Dilovası olacaktı!.." Evet, doğrusu sanayileşme politikalarını şöyle bir gözden geçirsek ve vadileri, ovaları yani en münbit tarım arazilerini nasıl mahvettiğimize bir baksak! Ama ne fark eder! Belli bir planla değil, hırslarla ve programsız, siyasetin ve/veya kolaycılığın öne çıktığı yapıları incelesek bunun vebalini nasıl taşırız!.. Dilovası 1969 tarihinde, yeraltı suyunun yetersizliğinin bile konuşulduğu bir zaman diliminde, benim Dilovası'ndan ayrıldığı 2002 yılındaki İlçe hüviyeti sürecinde 80'lerin üzerindeki sanayi kuruluşu ve 60.000'ler civarındaki halk topluluğu ile kocaman bir kent olmuştu. Ne kadar doğru yaptık ne kadar yanlış! Bunun cevabını 1999 Depremi verecekti: Yıkılan binalar ve altında kalan insanlar!... Allah'tan henüz Dilovası o süreçte çok çok büyümemişti! Deprem ise Dilovası'ndan ziyade İzmit-Derince bölgesinde ağır hasar yapacaktı...

Dilovası'nda atılan adımlarımıza baktığımda önce bir Türk-Alman şirketindeki bütünlüğe dönük sünnet düğünleri, çevre fabrika mensuplarının katıldığı spor şölenleri, Dilovası Sanayiciler Vakfının önderliği, mülki amirlerin de katıldığı, her seferinde bir başka şirketin üstlendiği birlikte yenilen yemekler, iftarlar, PTT, Gümrük Binası ve Dispanser yapımı yanında çevreye yeşille ufuk açan 81.000 ağaç dikiminin güzelliğine, arıtma tesislerinin müşterekliğine atılan adım ve nihayet Türkiye'de ilk defa organize olmaya şekillenmenin Organize Sanayi Bölgesine dönüştürülmesi... Ne mi yaptık ! Galiba yine de hiç, çünkü çarpık şehirleşmeyi önleyecek fikir bütünlüğüne bir türlü sahiplenemiyoruz!..

Resimler, Belgeler ve Gazete Kupürleri

İzmit Ticaret Odası Meclis Başkanı olduğum süreçte Gebze Organize Sanayi Bölgesinin içinde bulunduğu sorunlar...

GOSB "IŞIL IŞIL"

İzmit Ticaret Odası Meclis Başkanı olduğum süreçte Gebze Organize Sanayi Bölgesinin içinde bulunduğu sorunlar...

Yeni parti lideri...

KARTUR

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Bir Dönemin Perde Arkası

İzmit Ticaret Odası Meclis Başkanı

GOSB

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

GOSB'un geleceği için neler yapılmalı?

İzmit Ticaret Odası Meclis Başkanı

GOSB

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

Yeni parti lideri...

GOSB Müteşebbis Heyeti üyelerine büyük darbe

GOSB Müteşebbis Heyeti üyelerine büyük darbe

GOSB Müteşebbis Heyeti üyelerine büyük darbe

GOSB Müteşebbis Heyeti üyelerine büyük darbe

GOSB Müteşebbis Heyeti üyelerine büyük darbe

GOSB Müteşebbis Heyeti üyelerine büyük darbe

GOSB Müteşebbis Heyeti üyelerine büyük darbe

GOSB Müteşebbis Heyeti üyelerine büyük darbe

GOSB Müteşebbis Heyeti üyelerine büyük darbe

Metin Eriş'in arabası, yanlış yerde durunca

Metin Eriş'in arabası, yanlış yerde durunca

Metin Eriş'in arabası, yanlış yerde durunca

Metin Eriş'in arabası, yanlış yerde durunca

Metin Eriş'in arabası, yanlış yerde durunca

Metin Eriş'in arabası, yanlış yerde durunca

Metin Eriş'in arabası, yanlış yerde durunca

Metin Eriş'in arabası, yanlış yerde durunca

Metin Eriş'in arabası, yanlış yerde durunca

GOSB Müteşebbis Heyeti

GOSB Müteşebbis Heyeti

GOSB Müteşebbis Heyeti

GOSB Müteşebbis Heyeti

GOSB Müteşebbis Heyeti

GOSB Müteşebbis Heyeti

GOSB Müteşebbis Heyeti

GOSB Müteşebbis Heyeti

GOSB Müteşebbis Heyeti

Gebze'li Sanayiciler Ticaret Odasına ağırlık koydu
Çolakoğlu Fabrikasında görevli Nezi̇h İŞLER Oda Başkanı olurken
Metin ERİŞ Oda Meclis başkanlığına seçildi-

İZMİR TİCARET VE SANAYİ ODASI
YONUTİMİNİ KAZANAN VE
KAYBEDEN LİSTELER

İzmit Ticaret
ve Sanayi
Odası olarak
yapılan
ziyaretler.

(Zmit Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu üyeleri,Donanma Komutanı Oramiral Orhan Karabulut ile Tersane eski Komutanı Nezih Paşa,yıllarca görev yaptığı yere,bu kez Oda Başkanı bir sivil olarak geldi. (MURAT YOLDAŞ)

Oda'dan nezaket ziyaretleri

Oda Yönetim Kurulu Üyeleri Vali İnsan Dede ile

İzmit Ticaret ve Sanayi Odası'nın yeni yönetim kurulu, dün Vali İhsan De-
de ile Donanma Komutanı
Oramiral Orhan Karabu-
lut'u ziyaret ettiler.

Ziyaretler sırasında Meclis Başkanı Metin Eriş ile Başkan Yardımcısı Ertuğrul Bozdemir de hazır bulundular.

● HABERİ 4 NCU SAYFADA

Ticaret
Odası için
yeni bina
temel atma
töreninde
Meclis
Başkanı
olarak
konuşma
yapıyorum.

İsmet Tüzener ve Başarı Özdemir yeni yönetim kuruluyla beraber: Çocu Başarıları için, bizi kendisi için bedeliyle almaya gitti.

[illegible]

Sakıp Sabancı, Odaların ayrılıp ayrılmaması konusundaki fikirlerini anlattı. →

[illegible]

Sanayi Odası'nda
İlk Başkan:
Metin Eriş
Kocaeli Sanayi Odası Gruplandırma Kurulu ilk toplantısını öncelikle Şekil Sosyal Tesislerinde yaptı. Şekil Genel Müdürü Sabahattin Yalınpalanın da katıldığı toplantıda görüş bolumu gerçekleştirildi. Daha önce yapılan tahminlerin aksine Sanayi Odası Gruplandırma Kurulu Başkanlığına Sabahattin Bilgisu değil Metin Eriş seçildi. Böylece bir bakıma Kocaeli Sanayi Odası'nın ilk başkanı da Metin Eriş oldu. Başlı Sumerbank Genel Müdürü olan Dr. Metin Eriş, İzmirticaret ve Sanayi Odası Meclis Başkanlığı görevinde bulunmuş, Gebze Ticaret ve Sanayi Odası kurulduktan sonra bu görevinden ayrılmıştı. Gruplandırma Kurulu'nun Başkan vekilliğinde de İzmirticaret ve Sanayi Odası'nın eski Başkanı Nezir İleri görevlendirildi. Kurul, ilimizdeki sanayicileri gruplandırma işlerine hemen başlayacak.

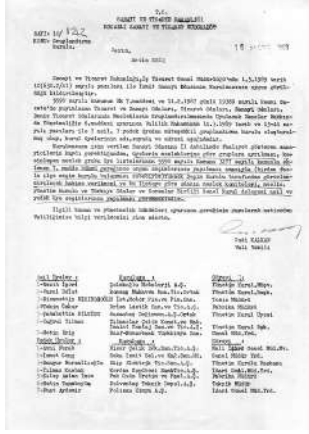
Kocaeli Sanayi Odasının kurulma safhasında gruplandırma çalışmaları. →

↑ İzmirticaret Odasında sorulan sorunun cevabı aranıyor.

↑ Kocaeli Sanayi Odasının kurulma safhasındaki çalışmalar.

← Kocaeli Sanayi Odası kurulma aşaması.

← Kocaeli Sanayi Odası, seçim gününü bekliyor

↑ Kocaeli Sanayi Odası kuruluş safhasında sanayi kurumları ile birbirli temaslar yapılmaktaydı.

GTO'da yılın son toplantısı yapıldı

Metin Eriş'ten kara tablo

- Gebze Ticaret Odası'nın 1994 senesi içindeki son Meclis Toplantısı önceki gün yapıldı. Yürütüğünde bulunan GTO Başkanı İbrahim Başaran toplantıya katılmadı.
- Son çalışmaların değerlendirildiği toplantıda Oda'nın 1995 senesine 1904 üye ile girdiği öğrenildi. Aynı zamanda DİŞAV Vakfı Başkanı olan Metin Eriş kısa başlıklarla yaptığı 1994 değerlendirmesinde gözler önüne kara bir tablo serdi.

Aktion ÜSÜ'nün Haberi Sayfa 9' da

Gebze Ticaret
Odasının bir
toplantısında
yaptığım
konuşmalar.

Kocaeli, Sanayi
Odasına
kavuşuyor.

↑ İzmit Ticaret ve Sanayi Odası
gruplandırma talebi

↓ Sanayi Odası kurmak üzere ilgili mercilere yapılan başvuru.

1 Sanayi Odası kuruluşu için yapılan yazışmalar

Bilgisu' nun neşesine diyecek yok!

AYLARIN ARDE ARKASI

Gruplandırma Kurulundaki Kurul

Kocaeli Sanayi c
kavuşuyor, ama
sorunlar da var.

şimdi, bu günün
veriliyordu ama, o
za yakın ince bir tel
ge vardı. "Baskı
gün kendimi önemi
rum" demek. Biri
nün beyazımlı elin
he yakmazdı. Sığ
"Siz olun" dedi. Bö
ze Merin Eng Baskı
Nazih için başkaları
lı oldu.

Kocaeli Saray: O
nisi.

Kocaeli Sanayi O
sı ile ilgili baz
toplantılarını izmit y
da Kocaeli'nin her
gi bir yeri nedeni
İstanbul Büyükşehir

ile yapıldığı da biliniyor ve yadını getiriyor. Başka iling konu bakına karpı berr. İtin Erig. Baku'daki

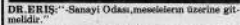
toplamda, gazeteo
bir saat kapıda be
ti. Fotoğraf gelme
için bile neredeyse
vermişlerdi. Ka

önünde "Ağaç" öd
gazeteciler, "Lütfen
bir dakika işi atın
daha sonra apar to
dama çıkın" dedi.

Özgen, Yılmaz ve Çiğdem'in Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'nın 2004 yılında yaptığı çalışmada da ziraatlara aynı tar-

İkinciğini hatırlıyorlar, Kocaali Sana Odası'ndaki gelişim ihtiyatla izliyorlar.

Kocaeli Sanayi Odası'nda muhalefet grubunun izmit Ticaret Odası'yla mal paylaşımı için mahkemeye gidilmesi kararına karşı olduğunu duyurmuştu.Bu konuyla ilgili habermizinde Sanayi Odası Meclisi'nin muhalefet lideri Metin Erkin sözlerini aktarıırken, "Simdiki tedbir konusuna bilirsiniz, Anayasa'da yazıyor ki 'Devlet her türlü malın stürmelidir' şeklinde konuştumguna belirtmistim. Sayın Erkin in mahkemeye kanayisla izmit Ticaret Odası mallarina "Tedbir" konulmasina da karşı oldugu sadece mal varliginin tesbitini önerdigini ögreniydi.Yani istenilen "Tedbir" degil, "Tesbit"ti. Bu konusadi gisayimuzi düzeltiyor,özetli duyuruz.

BİLGİSU "Meclis bizi istemiyorsa görevi bırakı
ruz."

● Faaliyet Raporunun okunmasından sonra söz alan muhalefet grubu sözcüleri "Bomboş bir ay geçirmişiz. Hiçbir şey yapılmamış. Biz yönetimin meselelerin arkasından değil önünden koşmasını istiyoruz" dediler.

[illegible]

● Eleştirilere cevap veren Oda Başkanı Şahabettin Bilgili "Eleştiriler somut olmalıdır. Lafı soyut olarak yapılan eleştiriler ne bize ne de söyleyene yarar sağlar. Sanayi Odası'na da bir şey kazandırmaz" dedi.

[illegible]

Sanayi Odası, Ticaret Odası ve 150 milyon lira

amalarım.

51. Sanayi Odası Meclisi

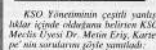
si'nin gelecek toplantısını 15 Ağustos'ta yapacağı belirtilerek şöyle tamamlanıyor:

"Kocaeli Sanayi Odası, yeni bir kuruluş olmasına karşın, gerek Meclis gerekse Yönetim Kurulu'nda geçmişte edildiklere görev yapmış deneyimli kişilerin bulunması, Oda'nın kısa zamanda Türkiye'de aktif odalar arasında girmesinde de önemli rol oynayacaktır."

**MUHALEFETİN
TEKİLERİ**

Öteyandan, Kocaeli Sanayi Odası Yönetim Kurulu'nun açıklamasına paralel olarak, Oda Meclisi'ndeki muhalefet grubu da, toplantı sırasında Meclis Başkanlığına kendilerinin sunduğu dilekçeleri başına duyurdu. Metin Eriş'in "Doğal başkanı" olduğu muhalefet grubunun, Genel Sekreter atanması konusunda gelecek toplantıya birikilmesini istediği anlaşıldı. Muhalefetin verdiği diğer önerilerde, buçer taslağında yasaların akıyru madeler bulunduğru öne sürüldü. Ayrıca, bütün çenin yüzde 45 ini olu-

türan personel giderleri
 hakkında detay veril-
 memesi eleştiriliyor.
 Muhalefet grubu, Bu-
 yüksel Özlü'nün Karu-
 lu'nun bu konuda harcam-
 a yetkisi veremeyeceğini
 de öne sürdü. Toplantı-
 sırasında, personel öde-
 melerine yetkisinin Meclis-
 ten alınıp, yönetim ku-
 ruşuna verildiği iddia-
 ediliyor. Muhalefet
 tarafından tarafın-
 dan eleştirildi. Dr. Metin
 Eriş imzasıyla Meclis
 başkanlığına sunulan
 bir başka dilekçe de
 Yönetim Kurulu'nun
 bu yetkiyi kullanmadığı
 eleştiriliyor. Pekko-
 nu'nun kapalı ve yuv-
 ka ile ifadeleri göçtürü-
 diği temel hedefler ko-
 nuşunda Meclis'in bil-
 gilenilmediği iddia edil-
 yor. Eriş bu dilek-
 çeyi, Ocak 2004'de
 sunulmuş ve kabul edil-
 lenmesi tehlikeye
 sokmakla suçuyor

Kartepi : KSO Yönetiminin paylaşımlar konusundaki tavrını nasıl buluyorsunuz?

Eriş : KSO'nun mevcut yönetimi, paylaşım konusunda da yanlışlıklar içindedir. Bizim mütebbih kurullar çok açık beyanımız olmuştur. Bu ayırtışta, İzmir Ticaret Odası'nın akyüzine bir gelişme var oluşunun beklenilmemesi gerektiğini belirtmiştik.

Kartepce : Sayın Eriş, sizce paylaşım nasıl olmalı?

Eriş : Biz, aslında uzlaşma noktasına gidilemesini istiyoruz. KSO Yönetim Kurulu yüzde 50 istiyor. Bu oranın altındaki paya evet dediklerinde, kamuoyundan gelecek eleştirilerden ürküyorlar. Böyle de olsa, anlaşmalarından yavaşlar. Ancak yüzde 100 bize bırakmıyorsa, bu mümkün değildir.

Kartepce : Gebze Ticaret Odası'nın pay talebini nasıl karşılıyorsunuz?

Eriş: İzzit Ticaret ve Sanayi Odası, kendi içinde bir doğum yapmıştır. Gebze Ticaret Odası burada açılınca şahıslar Pay sahibi değildir. Ancak Gebze'ye taviz verdimizse, pazarlık yapmışsa, mal varlığının pay vereceğiz dedimizse, geriye dönmeyiz. GTO'nu paylaşma dahil edilmesi düşünülsün, o vakit Gebze Odası'na mal varlığının da bir bölümüne, odalarınca, sermaye...

Kartepi : Siz yönetimde olsaydınız, konuyu nasıl çözümlerdiniz?

Eriş : Yüzde 50 saplantısından yola çıkılmıyordu olay çözümlerinde. Biz, yüzde 50'nin altında bir çevreyle meseleyi hallederdik. Bunun sorumluluğunu da üstlenirdik.

Kocaeli Sanayi Odası
Meclisi toplantıları ilk
oturumdan itibaren sert
geçme temayülünde idi...

Sanayi Odası ve Ticaret Odası ilişkileri.

Kocaeli Sanayi Odası Meclisi il toplantısında kapılarına basına kapamıştı. Toplantı günü İzmir Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Bingöl ile Mehmet Orhon, Sabri Yalın da meslek komitesi toplantısını ilin binada bulunuyordu. Sanayi Odası Meclisi toplantısında gazetecilerin kaldırıldığını gören Bingöl, hemen çıkıyı koydu. Bingöl "İzmit Ticaret ve Sanayi Odası'nın kıymetli herkes bilsin. Biz hiç gazetecileri çıkartıyormuz" dedi. Bu sözleri duyan Sabri Yalın kendini tutamamıştı. "Yalın, 'Size kalısa çoktan kapanırdı sayın Başkanım. Biz çok uğraştık da gazeteciler öyle girdi" diyordu.

↑ GESLAD'ın bir yurt dışı gezisinde A. Kabaklı, İ. Dede, R. Cinişli, I. Başaran ve bizler...

↑ Televizyon bağımlılığı ve gelecek üzerine düşüncelerim basında yer bulacaktı.

↑ Bir tarafta Ticaret ve Sanayi Odaları, öte yanda Kiplas'taki sendikacılığım...

Kocaeli'nde yapılması tasarlanan baraj konusu tartışılarda sebep oluyordu.

Zorunlu Tasarruf ve Vergilendirme konusunda yaptığım konuşmalar basında.

Gebze Organize Sanayi Bölgesi ve Gebze Ticaret Odası...

Kültürel
konulardan uzak
duramıyordum.

↑ GEYAP Holding ve Gebze'li işverenlerden bir grup Kırgızistan'da bir sanayi kuruluşunu gerçekleştireceklerdi..

↓ Kırgızistan seyahati GEYAP'la bir sanayi tesisinin doğumuna yol açacaktı...

[illegible][illegible][illegible][illegible]

↑ GENÇ
bir grup

QAYAP Holding
Yönetim Kurulu
Başkanı Dr. M. M.
"Gümrükler"
Enerji de çok ucu

Gebze'li işverenler
fabrikalarını kurulu-
şunla gerçekleştirecekler

erden
uşunu
erdi..

↓ Kırgızistan seyahati GEYAP'la bir sanayi tesisinin doğumuna yol açacaktı...

[illegible]

↑ Gebze Grubunun önderi Selahattin Türkmen idi...

↑ Gebze Grubu genel olarak arayışlarının neler olacağını tartıştı.

← K.K.T.C. Meclis Başkanı Hakkı Atun ile...

← Hakkı Atun beyi önce Gebze hakkında bilgilendiriyoruz.

↑ Bulgaristan'da Hak ve Özgürlükler Hareketinin önderlerinden Kasım Bal, dost çemberinden Doğan Sofracıoğlu, Selahattin Türkmen ve Metin Eriş.

↓ Rahmetli Aydın Menderes, Gebze Grubunun misafirlerindendi. →

Ne yapmalı?..

Olan oldu, peki bundan sonrasında ne yapmalı! Doğrusu giderek kamplaşan ve uç noktalara savrulurken fikir teatisinde değil, meseleleri kavga zeminine çeken bir aydın (!) anlayış, karşısında bu sorunun cevabını vermek kolay değildir. Dilovası da, İstanbul gibi, hemen bütün şehirlerimizdeki ranta dönüşmüş yapılanmadan mümkün olan hızla kurtarılmalıdır. Özellikle bağıra bağıra gelen İstanbul veya daha doğrusu bir ifade ile Marmara depreminin yapacağı yıkıntıdan kurtulmanın başka yolu var mı? Şüphedeyim.... 1999 Depremin üzerinden yıllar geçti. Onu bizim nesil, özellikle Kocaeli ve Sakarya merkez kabul edilirse, oralarda bulunanlar ve/veya yaşayanlar meskenleri ve işyerleri ile o kadar acı yaşadılar ki! Bu acıyı yaşayanlardan biri de bendim. İstanbul'daki ikâmetimizde sarsıntıyı hissederken 100 - 150 km daire içinde yıkıntıları düşünüyor ve en kısa sürede Dilovası ve bölgesine intikal ederek zararın ne güçte olabileceğini hesaplamağa çalışıyordum. Sonuç çok ağırdı. Yıkılan binalar hakkında çeşitli söylentiler vardı ve kısa süre içinde Gölcük ve çevresinin yediği ağır darbe ile bölgedeki yıkıntılardan, beşerî olarak ister istemez, tanıdıklarımız, dostlarımız ve hatta iş yerinde çalışanların hatırlıyor ne durumunda olduklarını düşünmeye ve onları aramaya başlıyordunuz! Evet, yakın çevreden kayıplar vardı binlerce, onbinlerce ağıttı ortaya çıkan! Ama bir şey daha belirginleşiyordu yıkılan binalar arasında sadece özel kurumların fabrikaları değil, oturma müsaadeli meskenler ile devlet ihaleleri ile yapılmış binalar ağırlıktaydı. Ve Dilovası bölgesinde kıyasen daha az zayıat vardı. Çünkü farklılıklar dışında mesken olarak yapılmış binalar, arazinin yapısı itibarıyla kayalar ve sağlam zeminler üzerindeydi. Ama bu bir garanti mi?

Bundan sonra gelecek nesilleri korumak istiyorsak öncelikle depreme dayanıklı binaların tespitini yaparak ilk adımı atmak ve yenileştirmeye, sağlamlaştırmaya gidilmelidir. Ayrıca binalar için o güne kadar gösterilmemiş hassasiyetle hareket edilmelidir... Ve tabii ki çevrenin korunması ile bağlantılı hareket edilmelidir!.. Hatta bir adım daha ileriye giderek sanayi çevre işbirliği konusunda yıllara uzanan çizgide olduğu gibi, mülki ve mahallî erkânla, kuruluş meselâ Sanayi Bölgesi ile ve - hâlâ yaşatılıyor mu bilmiyorum Dilovası Sanayiciler Vakfı yönetimiyle,- birlikte kuracakları bir işbirliği hedeflerin çözümünü hem kolaylaştırır, hem de hızlanır. Dilovası Sanayiler Vakfı, şekillendikten sonra, Dilovası'nda uzun yıllar boyu bölge üzerinde önemli adımların atılmasında rol oynamış olması önemli bir örnektir. Ve sanırım ülkemize, birliktelikten doğan gücün attığı adımların

nelere kadir olacağını da göstermiştir. Dilovası artık bünyesindeki önemli kuruluşlar ile birlikte, hatırı sayılır büyüklükte bir ilçedir. Tıpkı hatırı sayılır büyüklük ve güzellikte İl olma yapısına ulaşmış Gebze gibi. O günü hatırlayan vardır ama yine de hatırlatayım. Bir zamanlar seçim öncelerinde Gebzeli ve ona bağlı yerleşkelerin oylarını almak için "Gebze İli" plâka numaraları ile meydanlarda nutuklar atmışlardı siyasilerimiz... Gebze ve Gebzeli yeniden bu düşünceye sahiplenmelidir. Bu, devlet tarafından bölgeye getirilecek konularca daha güçlü bir otokontrol sisteminin sebebi olabilir. Bir başka husus tarih boyunca bölgenin önemli bir kaynak hüviyeti taşımasıdır. Bilinenler demiyeyim ama hemen ilk akla gelen Fatih Sultan Mehmet Hanın vefatının bu bölgede oluşudur. Ve öncesi, sonrası ile, ki Yörüklerin bölgedeki varlığını vb tarihi geçmişini de ihtiva edecek olan bir "*Gebze ve Çevresi Sosyal Yapı ve Tarih Müzesi*" yapılması için adımlar birbirini takip etmelidir!...

Kısaca sağlam bir zeminde tabiat varlıklarını koruyarak ve çevreye sahiplenme şuuruyla kucaklaşan Gebze İli ve onun önemli uzantılardan biri olan Sanayi ve Tabiat İlçesi Dilovası neden gelecek ufkunu sağlıklı bir şekilde kurgulanmasın!..

Doğrusu bir geriye baktığımda sanayinin ve sosyo-kültürel faaliyetlerin de içinde olarak, ki bu Gebze'de veya İzmit'teki teşebbüsler de bile Dilovalı Sanayicilerin bir dayanışma mercii oluşu çok önemli bir örnektir. Sanırım Türkiye'mizin sıkıntılı 1970'li ve hatta 1980'li yıllarında, bu dayanışma örneği hiç de kolay değildi. Ama Dilovalı Sanayi kuruluşları bir taraftan üretimleri gerçekleştirilen bütün atardamarları ile sosyo - kültürel hayatın içinde de olmuş ve pek çok konuda hem ilk, hem önder rolünü üstlenmiştir. Çünkü sanayinin toplumdan soyutlanmayacağı idrakinde olan mâlik ve idarecilere sahipti ve bu bütün olumsuzluklara rağmen bu bir şanstı...

The logo for İKTAV Kütüphanesi features a stylized blue bird icon above the word "İKTAV" in large blue letters. Below it, the text "Belgenin Yayın ve Basım Yayıncılık Kurumu" is written in smaller blue font, followed by "İlim, Kültür, Tarih Araştırmaları Merkezi" in black. The word "KÜTÜPHANESİ" is prominently displayed in red. To the left, four red banners contain the text: "Smetleri", "Elik Tasarım", "Dergi Tasarımı", and "Kitap Tasarımı". Below these are several circular icons depicting various scenes like sunsets, landscapes, and buildings. At the bottom, there are images of book covers, some labeled "BATE" and "İKTAV", and a stack of books.

Gebze
www.gebzegazetesi.com.tr

İKTAV
İlim, Kültür, Tarih ve Teknoloji Araştırmaları Merkezi

Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü'ne bildirilip Özel Araştırma Merkezi Kütüphanesi olarak tescil edilmiş olup İlim Kültür Tarih ve Teknoloji Vakfı tarafından desteklenmektedir.

"Her kimse ki; Vakıflarımızın bekâsına özen ve gelirlerinin artırılmasına itina gösterirse, bağışlayıcı olan Allahu Teâlâ'nın huzurunda ameli güzel ve makbul olup, mükâfatı sayılamayacak kadar çok olsun, dünya üzüntülerinden korusun ve muhafâ edilsin..."

[illegible]

...DİKALAN...
...MAY...
...MAY...

İS VE İŞÇİ BULUŞMASI
ARADUMAN

E'DE İŞ VE
MEHMET KARAL

RANS METR
ÇİLU BAŞKAN
ES'İN

YÖNETİM KURULU : "MESS" İN ERİŞ : "MİND A YAPMIŞ" İSMA

DR. METİN E. GÖRGEN
FENEDİKALIGI ND
TÜRK ÇALIŞMA
BİR YER

EN SERİ
GU ÖNDERLİK
DA ÇOK ÖNEMLİ DİR

ATINDA VE
İL ETMEKTEDİR

1750 Haywards
Berkeley, CA 94704
Special Agent
in Charge

...the ...

Indonesian University of Education
Jember Graduate Education
Jember Graduate Education
Jember Graduate Education

...in Caligula im Endlosen ...
...Marken ... KIPPLAS

...dan güzəştə, Petrol, L...

Bir Dönemin Perde Arkası

[illegible]

9 780802 141232

9 || 786057 || 089342